

URANOS-KÉK

Rohamosabhoz a legjobb kékitőszert.
Mindenütt kapható.
Hochsinger Testvérek
vegyészeti gyára
Budapest, VI., Rózsa-utca 85.

Dr. GÖLLIS-féle emésztő-por.

(1857 óta kereskedelmi cikk.)

Étrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek föloldására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, evés után egy kávékanálnyit téve a nyelvre s a szokásos itallal leöblítve, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők: gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak, itesti pangás stb.

Ásványviz-gyógymódnál mint elő- vagy utókúra vagy egyidejűleg a gyógy móddal kitűnő hatást fejt ki.

Minden doboznak dr. Göllis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan dr. Göllis-féle emésztő-por kéremű 9728 a vétel alkalmával.

Egy nagy doboz ára 2 kor. 52 fill., kis doboz 1 kor. 68 fill.

Dr. Göllis-féle egyszemes emésztő-por központi széküldése

Bécs, I., Stefansplatz 6. (Swettlhof.)

Főraktár: Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12 és Andrassy-út 26. szám.

UJDONSÁG!!

Acetylen-zseblámpa,

a zsebben könnyelműen hordozható nagy, vakítófényű és sötét helyeket, lépcsőket, pincéket stb. nappali világítással lát el. Praktikus, szilid és olcsó. Egy drb ára a pénz előleges beküldése esetén K 1.20 franco utánvétellel 50 fill. l. drágább 3 drb 3 kor. 6 drb ára 5 kor. Forrás külföld. Kapható Káua Ignácánál, Wien, II. Lilienbrunn-gasse 17.

Hirdetések felvetetnek a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utca 4

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a Pilles orientales által, Ratió gyógyszerházból Párisban, Passage Verdeau 6, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnak ártana, az asztonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomáinak szilárdágát biztosítja. Egy üveges ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 9619

Szépség!

Az összes szépítőszereket fölülmulja a

Sirène-Crème

Artszerűen szer szeplő, májfolt, bőrhámlás, pörseges pattanás, bőrtakák, az arcbőr vörössége, rovarok csípése és általában a bőr minden fájdalmas bántalma ellen; a ráncokat elsimítja. Tegely 3 korona. Hozzá a Sirène-Poudre fehér, róza és érme színben 3 korona és a Sirène-Crème-szappan 1 drb 1 korona 20 fillér, egy doboz 3 drb 3 korona. Főraktár Budapest: Török József gyógyszerháza Király-utca 12 és Loeff Sándor illatszere-szész. IV., Váci-utca 9.

Egészség!

VASÁRNAPI UJSÁG

5. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 1.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával együtt) egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetőknek a postai költségek meghatározott vitelűl la csatolandó.

KÉT MŰVÉSZ-HAGYATÉKA.

Kelety Gusztáv és Tahi Antal műveinek kiállítása a Műcsarnokban.

Rendkívül érdekes és sok tekintetben tanulságos kiállítás nyílt meg január 28-án a városligeti Műcsarnok néhány termében. Kegyeletes kezek nagy gonddal összegyűjtötték a múlt évben elhunyt Kelety Gusztáv és Tahi Antal festőművészek hagyatékában talált műveket, s több száz számra menő gazdag gyűjteményben mutatják be a két derék művész élete munkáját a nagy közönségnek.

A kiállítás első impressziója rendkívül elszomorító, mert megint kiáltó példája áll előttünk annak, hogy művészeink, a míg élnek, a legtöbb esetben nem részesülnek abban a méltánylásban, abban a megbecsülésben, a melyre joggal számot tarthatnának, és az alkotásaikkal teleaggatott falakról komoran szól felénk az az igazság, hogy a közönség sokszor csak a halál után nyújt elégtételt az életükben eléggé meg nem becsült művészeknek.

Kelety Gusztáv, a mintarajziskolának évek hosszú során volt érdemes igazgatója, bár nem egy elismerésben részesült: mint művész, éle-

tében nem tudott feljutni ama kiváló polczra, melyre festészetünk története, — ha igazságos akar lenni, — őt és művészetét kell hogy helyezze.

Kelety par excellence tájképfestő és a rajznak avatott mestere volt, a ki csodás mélyrelátással tudta a természetben a vonalak ékesen szóló nyelvét megérteni, átérzeni. Különösen az erdő világának, az ősles átmérőjű, százasodó fáknak, az őszi szélben zúgó facsoportoknak volt hivatott előadója, melyeknek ábrázolásánál megkap fölfogásának nagyszabású voltával és szélességével. Legszebb alkotásai azok a

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Kristály üvegekészletek és dísz tárgyak

kaphatók 9706
ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.
most: Béla-utca és Ferencz József-tér sarkán.

1903. márcziusban áthelyezzük összes üzlethelyiségeinket, Budapest, V., Ferencz József-tér 3. (Diana-fürdő) házába.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherozeg udv. szállítója.
Gyár és iroda:

Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. 9692
Tervek, költségvetések, földmélmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

LOHR MÁRIA ezelőtt KRONFUSZ

esipke, vegyészeti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbítottatott eröművi szőnyegporló és szörmeáru megóvó-intézettel. — Megbízások átvételnek:

VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő fióküzletekben: IX., Calvin-tér 9. V., Harmineczad-utca 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrassy-út 16. Telefon 57—08. VIII., József-körút 2. szám. Telefon 57—08.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA

GÖRÖG ISTVÁN
BUDAPEST
N. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.
Nagy választék mindenféle üvegekben. Asztali készletek stb.

Igen jutányos árakon.

Alapított 1802. Állami arany érem 1896, jury tag. Bronz érem Páris 1903.

Cs. és kir. udv. szállítók és szerb kir. udv. szállítók

Kunz József és Társa

királyi kiválts. nagykereskedők.

Vászon, asztalneműek, kész fehérneműek, menyasszonyi kelengyék, függöny, ágytakaró és szőnyegáru raktára

Budapest, V. ker., Deák-tér 1. sz.

Motorerőre berendezett fehérnemű gyár. 9768

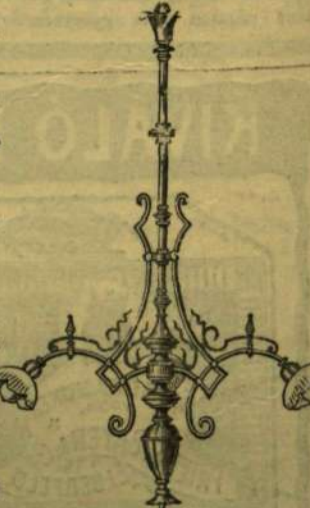
Brünnertestvérek

BUDAPEST, 9674

Koronaherczeg-u. 3. sz.

Légszuszpuszter, villamospuszter, petroleumlámpák dús választéka.

Ujdonság: legjobb szerkezeth szeszégő.

KIRNER JÓZSEF

es. és kir. udv. puszkaműves, az olasz király Ő Felségének udvari szállítója
BUDAPESTEN, raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: VII., Rózsa-utca 7.
Díszan ellátott raktár legújabb szerkezeti kettős vadász-egyszerűből, golyógyverek, amerikai Winchester szeretes imitáló fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezkesedik. (Alapított 1808. évben.)

Fiatallabb korából való fénykép után.
KELETY GUSZTÁV.

félig kész vázlatok, melyekben a természetből merített első benyomásait vetette vászonra vagy papírra s a melyekben egyelőre még nem törődött az aprólékos részletek tulságos kidolgozával. Mint illusztrátor is kitűnő volt; illusztrációival a 60-as években a «Vasárnapi Ujság»-ban lépett föl először s költői felfogású, finom kivitelű tájrajzainak egész sorozatát közölte a lap hasábjain.

Nemcsak számra, de belső művészi értékre nézve is uralkodnak a kiállításban a művész vízfestményei és rajzai, melyeknek nagy része határozottan elsőrangú művészi színvonalon áll és oly előkelő világításban mutatja be Keletyt, mely minden bizonyossal még azokat is meg fogja hódítani, a kik művészetét eddig nem méltányolták eléggé.

*

A másik most bemutatott művész, *Tahi Antal*, évek hosszú során állandó és szorgalmas kiállítója volt a képzőművészeti társulat műtárlatainak, de azért csak a halála előtt való esztendőben keltett nagyobb feltűnést, a mikor az állam a Szépművészeti Múzeum számára megvásárolta egy nagyobb-méretű és erőteljes vízfestményét, mely ugyanakkor az Esterházy-féle vízfestménydíjat is elnyerte. Pedig a művészen munkálkodásának egész ideje alatt megvoltak azok a becses tulajdonságok, a melyek most kiállított néhány száz olaj- és vízfestményében, vázlatában, tanulmányában, rézkarczában és rajzában fokozott mértékben érvényesülnek. Nem tartozott az eget ostromló, féktelen talentumok közé, de mindenkor komoly és szorgalmas munkása volt a művészetnek, a ki tanári elfoglaltsága és fogyatékos egészsége mellett is művészetének csaknem minden ágával megpróbálkozott. Olajfestményei, akvarelljei, rajzai, rézkarczai és illusztrációi tanuskodnak sokoldalúságáról, mely tárgyainak a megválasztásában is érdekesen nyilatkozik s mely lépten-nyomon elárulja az intelligens, tanult, a sokat olvasott és sokat látott művészt.

Tahi Antal ugyanis a nyarat rendszerint utazással töltötte s több ízben bejárta Németországot, Franciaországot, Spanyolországot, Algirt és Olaszországot s mindenkor gazdag benyomásokkal, szeretettel és gondnal készített tanulmányokkal és vázlatokkal tért haza.

Kiállított művei, különösen vízfestményei közt vannak olyanok, melyek sokkal kiválóbb helyet biztosítanak számára a magyar művészet történetében, mint a melyet életében — lehet, hogy szinte közmondásos szerénysége következtében, — elfoglalt.

Épen negyvenhetedik születésnapján, 1902 szeptember 2-án temették el.

A kiállított két gyűjteménynek csaknem összes darabjai igazán olesó áron eladók, úgy, hogy még a művészet kevésbé tehetősek kedvelői is könnyen szerezhetnek maguknak egy-egy becses emléket az elhunyt két művész hagyatékából.

Albatrosz.

A MOSOLYOK.

Ne töltsek el bizalommal
A röpke, édes mosolyok, —
Vagy téged csal, vagy magát csalja
Gyakorta, a ki mosolyog.

Sínylődő jóság s alávalóság,
Gaz győzelem és tört remény
Mosolyait szívémbé vágni
O hányszor, hányszor érzem én!

A büszkeség, ha megalázták,
Daazos mosolyba menekül, —
S az árulás is csak mosolyt ölt,
Mögé rejtőzve remekül.

Némely mosoly: szép, bűvös örvény,
Mely egy pokol fölött forog, —
És van mosoly, mely megbocsájt, míg
Sírásra csuklik a torok . . .

Van szép mosoly, a melynek láttán
Ökölbe rándul a kezem, —
És van mosoly, hogy elfordulok . . .
Ne lássák meg, hogy könnyezem.

K. Lippich Elek.

JAKSITY GYÖRGY KÖLTEMÉNYEIBŐL.

Szerb eredetiből fordította: Szász István.

Válasz-úton.

Páros ösvény fut előttem.
Tüske vár itt, ott virágok,
Lábam edzve! meg nem árt, ha
A tövises útra hágozok.

Járjon az a másik úton,
Kinek lábát tüske vérzi . . .
Nő tapodjon a virágra,
Tövissre az, a ki — férfi!

Csörren a csermely . . .

Csörren a csermely, susog az erdő,
Remeg a szív, mint gyöngy kalász . . .
Oh, milyen egyszerű az én e ligetben,
Boldog a földön nem vala más!

Itt feledém a bűt, a keservet,
Életem átkát — gondtalanul,
S akkor a lomb azt sugta fülembé:
«Csak te remélj, bízz, — kedvel az Ur!»

Fülmile csattog, zeng a pacsirta,
Egybe vegyül két égi panasz . . .
«Boldog a szívéd?» kérdeve magamtól,
Válaszom az rá: «Istenem, az!»

Éjfélok.

Szótlán az éjféli, sűrű a lombok,
Csillag sugára szemembe csillog,
Szilajon lüktet szív a kebelben . . .
— Dús lombok alján csitt, csöndesebben!

Ott a közelben cseveg a csermely,
Húny összebújva kehely kehelyvel,
Édes enyelgés vár ottan engem . . .
— Dús lombok alján csitt, csöndesebben!

Meghalok, érzem: a vérem lángol
S mint keble hónap a napsugártól,
Hajnal-hasadtig elég a lelke . . .
— Dús lombok alján csitt, csöndesebben!

TAHI ANTAL.

AZ A BIZONYOS «MIKOS.»

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Minden jog fentartásával. (Folytatás.)

Szepessy vállat vont.

— Megint az ósdi fölfogás! Ön még bolondnak is tart engem, pedig csak cinikus vagyok. Én csak azt fogadom el az emberi élet nyilvánulásából, a miben logika van. Mit bánom én, hogyan történtek a dolgok a pásztor-ídyllék korszakában. Hogyan szerettek régi görögök és rómaiak, vagy hogyan szerettek az én apáim. Azóta okosabb lett a világ. A francia forradalom sok ostobaságot és ezifraságot elfűjt. De a burg ablakából persze a francia forradalom se volt látható. Itt mindig egyforma levegő van. Ah, itt soha se fognak szellőztetni. Minden olyan dohszagú. Ön kaczag azon, hogy Kovács kisasszonytól meg nem kérdeztem, szeret-e viszont? Minek? Ha én meglátok egy kanarit vagy egy papagályt és megszeretem, hát egyszerűen megszerzem magamnak a nélkül, hogy kíváncsi volnék, ha vajjon az is megszerett-e engem? Ön megint nevet. Pedig vagy betegség a szerelem, és akkor miért kívánjam, hogy a szeretett lény is beteg legyen? Vagy egészséges elmével meg végbe ez a misterium és akkor mi benne a boldogító? Úgy-e, az az érzés, a mi én bennem él? Hát mi közöm nekem ahhoz a másik érzéshez, a mi ő benne lappang? Önök még az emberiség gyerekkorát élik. Igen is, valóságos gyerekek. Vagy még rosszabbak. Mert a gyerek előbb mégis játszik egy kicsit a kedvenc bábu-jával és csak azután hasogatja szét, hogy megnézze, mi van a belsejében. Persze kőz van a belsejében. Önök azonban előbb a kőzra kíváncsiak s csak azután fogadják el a játékszert. Nem, uram én nem vagyok olyan önző. Isten két darabban teremtett bennünket. Nekem is külön lelke van, neki is. Én arra nem kívánok lánczot verni. Legyen a lelke szabad. Nekem csak a teste kell.

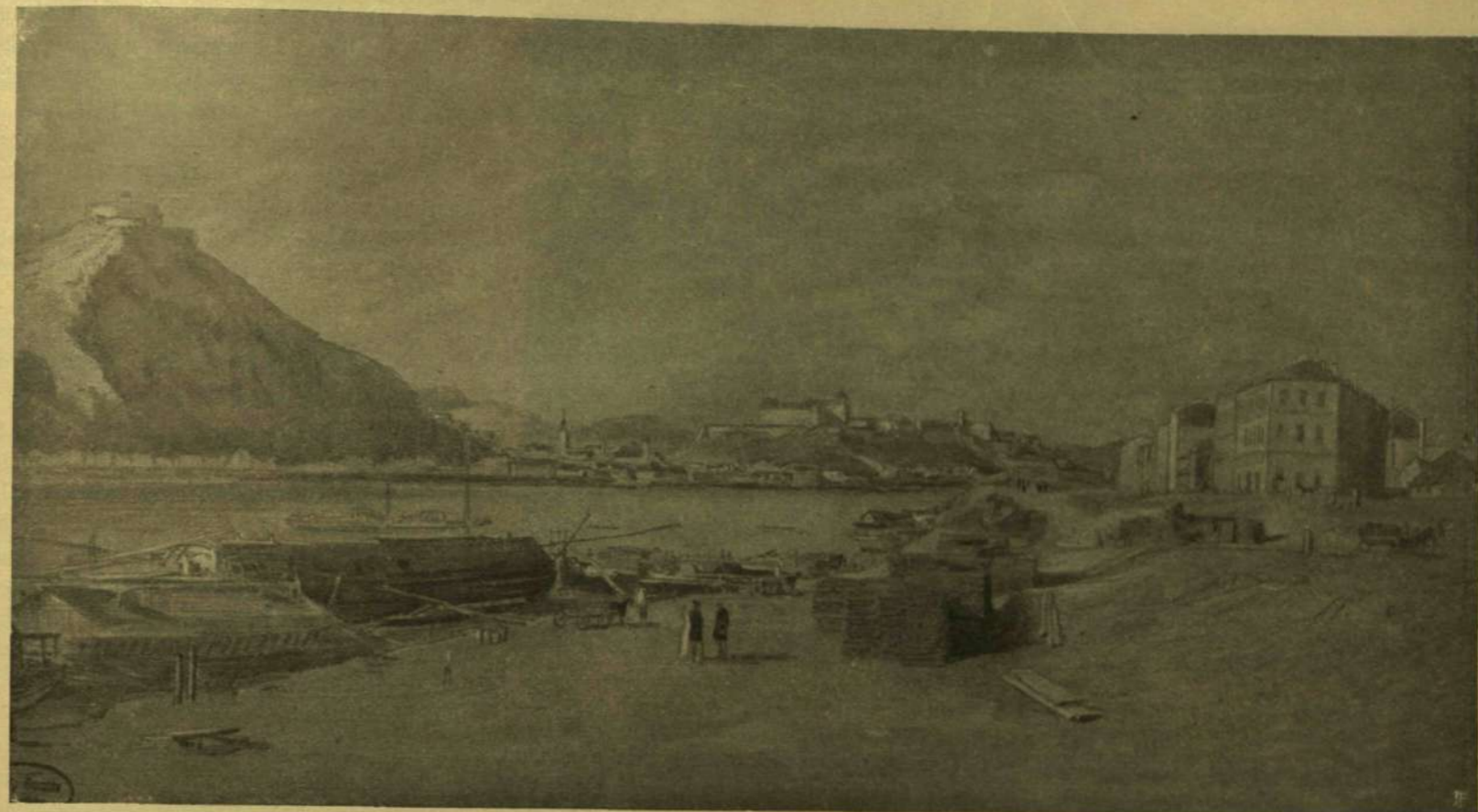
Akli összeacsapta a kezét.

— Jaj, lelke, édes báró, hiszen maga még rosszabbul van felöltözve belülről, mint kívülről. S ezért a gunyjáért is megérdemelne, hogy becsukják, de nem mondom meg hova.

— Úgy-e, a bolondok házába, hehehe? — nevetett jóízűen a báró.

— Mondhatom, furcsa fogalma van a házasságról. Lássá az olló két darabból áll, de a két darabnak össze kell illesni, hogy nyírni lehessen vele. A két léleknek egy darabba kell forni, édes báró és ha én tölem függne a Kovács kisasszony sorsa, hát én olyan nagy kossarat adnék önnek, mint a minőben a zöldséget hordják a meidlingi kertészleányok.

— Mit mond ön? Nem ön a gyámja a kis-

BUDA ÉS PEST A HATVANAS ÉVEKBEK.

KELETY GUSZTÁV MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

asszonyának? Hát akkor mért hagy itt engem darálni egy félórát?

— Hát mondtam én, hogy beszéljen?

— De azt legalább megmondhatta volna már azóta: ki a gyámja.

— Azt még ezután se szándékozom megmondani.

A különöz megütödvé emelte fel a fejét.

— Hogy nem fogja megmondani? Mit jelent sen az? Az ön eljárása kezd sértő lenni.

S kékszerű szemei fenyegetően szegződtek Aklira.

— Eszemben sincs önt megsérteni, de a kisasszony gyámjával az adott viszonyokból kifolyólag magamnak kell előbb beszélnem és puhatolódznom, hogy egyáltalában kívánja-e önt fogadni.

— No, azt szeretném én látni, hogy engem ne fogadjon.

— Az pedig megtörténhetik s ez esetben . . .

— Meglövöm, mint egy kutyát — rikácsolta indúlatozva és a fogai megcsikordultak. — Velem nem lehet tréfálni, beszülje meg magát az úr. És most már követelem, hogy azonnal megmondja a gyám nevét, a kihez fordulni kell. — Most még nem mondom meg. — szólt Akli nyugodtan.

— Nem mondja meg?

— Nem, — felelte Akli szilárdan. — A gyám neve titok.

— Kényszeríteni fogom. Hallja, kényszeríteni.

Hangja reszketett a dühtől.

— Azt szeretném én látni, — felelte Akli, karjait mellén összefonva.

Szepessy báró arcát elöntötte a vér s aztán halotti sápadtság borította el, szemei szikráztak.

— Vagy megmondja ön, vagy szétloccsantom az agyvelejét ezzel a pisztolylyal.

A kopott csokoládészin kabát belsejéből egy villogó eszű pisztolyt rántott elő és ezéba vette Aklit.

Az «udvari mulattató» megszeppent, elsápadt, hanem azért megpróbálta kapacitálni a dühöngőt:

— Ej, uram, ön, a ki a logika embere, hogyan

tehetne ilyen hebeburgya-dolgot? Hiszen ha engem meglő, akkor épen nem tudja meg töiem soha sem a gyám nevét és nem lehet öné a leány, mert becsukják. Ha azonban meg nem lö, esetleg még segítségére lehetek.

Eközben egyre hátrált oldalvást a spanyolfal felé s azon gondolkodott, hogy alkalmas pillanatban egy merész ugrással ráveti magát a báróra és kicsavarja kezéből a fegyvert.

— Nem, nem, — hörögte a báró, nem bírva fékezni indulatát. — Engem ön nyilvánvalóan gúny tárgyává tesz. Vagy különben miért tagadná meg a gyám nevét. Nevetséges. Ki hallott olyat, hogy az titok? Nos, hát nem engedem meg a rajtam való szánkázást. Egy magyar mágnás nem lehet lába kapczája az ilyen tényérnyalónak, a minő ön. Vagy megmondja, a mit tudni akarok, vagy pedig mire hármat olvasok, lövök.

Felhúzta a pisztoly kakasát s az nagyot csetent a siri csöndben.

— Egy . . . kettő . . .

E pillanatban megmozdult a spanyolfal s kilépett egy sovány, vézna, keskeny, hosszú arcú, hosszú orrú és hosszú homlokú úr, sötét-kék kabátban, fehér mellényben.

— A császár! — hebegte Szepessy István megreszkette s a pisztoly kihullt a kezéből.

— Nos, hát én vagyok az a gyám, carissime — mondá szeliden dorgálólóg I. Ferencz. — Quid spectaculum in domo mea facit? Ita esetet mos filiam expetere? Pudeat carissime! (Micsoda botrányt csinál itt az én házámban. Hát így szokás leányt kérni? Szégyelje magát carissime!)

— Kegyelem, fölség! — monda féltérdben meghajolva.

— Abat — végzé az uralkodó szigorúan — et expectet praeccepta mea! (Távozzék és várja be intézkedésemet!)

Szepessy az ajkára harapott és eltávozott, mire a császár kedélyesen veregette vállon a bolondot.

— No, úgy-e, félt egy kicsit? Óh, óh, szegény Akliska. Milyen fehér az arca, mint a kréta. Irni lehetne az arczával. No, úgy-e, jó volt most a császár, Akliska? Úgy-e, hogy még őt is lehet

valamire használni? Pedig az a korzikai zsvány azt mondta a csárnak, hogy szoknyát kellene rá adni. Ezt még megkészerül. Ferencz császár szíve helyén van, igaz-e, Akli?

— A fölséged szíve oroszlánszív.

A császár örült, mint a gyermek, hogy most ő mentette meg Aklit, a kinek azóta már szét volna löve a feje.

Akli fölemelte az ott maradt pisztolyt s élénken felkiáltott.

— Óh, az imposztor! Hiszen nem volt megtöltve.

A császár maga is megnézte, aztán elszomorodva jegyzé meg:

— Maga nagy számár, Akli, elrontja a császárja örömet.

— De hisz a fölséged bátorsága azzal nem lett kisebb.

— Igaz, igaz, de mit csináljunk most már azzal a rabiátus emberrel?

— Épen kérdezni akartam.

A császár gondolkozva járt fel s alá s a burót-szelenczéjétől kért tanácsot.

— Nekem nem tetszik az ipse, mondhatom, nagyon ellenszenves és azt hiszem, ha Kovács őrnagy élne, ő se lenne elragadtatva, hanem hát úgy tudom, módos ember, és a házassághoz éléskamra is kell amice. A csók végre is nem minden. Ha tehát a leány szereti, én nem ellenzem.

— Ugyan, hogy szerethetné? — kiáltott fel Akli.

— No, no. Minden lehetséges carissime. Mert az izlés igazán különféle. Egy pár év előtt a francia komornyikom, a Babtist nősült, kérdeztem tőle, hogy szép-e a jövődöbelija. «Óh, sire, — felelte — elragadó, oly szép piczi szemei vannak és oly nagy piros szája, hogy csupa boldogság ránézni». Első teendőnk ennél fogva fölkeresni a kicsikét és tisztába hozni vele a dolgot. Menjen el délután hozzá! Utanque, vigyen neki egy fűrt szőlőt. Mondja, hogy a császár küldi.

— Úgy ám, de kapok-e a szőlőből? Martinecz most az ischli parkot rendezi és az asszony jobban őrizi a szőlőt, mint Argus a colchisi bárányt. Ugyanis a burg kertjének üvegházában akko-

TANULMÁNY AZ 'ARGIRUS KIRÁLYFI' CÍMŰ FESTMÉNYHEZ.

riban a híres Martinez főkertész jeleskedett, a ki már május elején érett szőlőt produkált egy pár tőkéen. Nagy ritkaság volt ez s ugyancsak kitüntetés a vendégnek. ha májusi szőlővel kínálták a császári asztalnál.

— Igaz — szól a császár, — az üvegházakra most a főkertész felesége ügyel fel; mondja meg neki, hogy én parancsolom.

— Majd el is hiszi az nekem!

A császár nevetett.

— Úgy? Ön tehát így ítéli meg a helyzetét. Nem hisz magának a főkertésznek? Talán rászedte valamivel? Maga nagy kopó Akli, sokat mászkál a kertben és a főkertésznek csinos aszszony. No hát most az egyszer kisegítem és egyszer mind lecáfólok a multra nézve (kedélyesen megfenyegette a pécsetgyűrűs ujjával). De ne használja semmi rosra!

Ezzel bizonyos nyárspolgári bonhomióval leült az Akli asztalához és sietve vetette papírra e néhány szót: «Ez egyszer igaz, a mit Akli mond, Ferencz császár.»

— No ha nem restelli és ha eddig nem mondtott az asszonynak semmi csalfaságot, ám mutassa fel neki!

Akli kellemesen csiklandozta a császár ingerkedése s megszerző délutánra a szőlőfürtöt, fel se kellett mutatni az uralkodó czéduláját, a mit a tárczájába tett el emlékek öreg napjaira. Mert a császári nymbus az egyetlen az emberi bohóságok közt, a mi közéről se veszti el teljesen a hatását.

Akli kocsiba ült és elhajatott az Ungargasseba a Szilvásné nevelő intézetébe. Komornak, felhősnek látszott az ég, pedig a nap sütött. Nyugtalan, sötét gondolatok nyomták kedélyét. Mäskor könnyü, vidám érzésekkel jött ezen az úton. A kis leánnyal eltöltött csütörtök délutánok most úgy tündek fel neki, mint elmosódott édes álmok. Most kezdte érezni a becsüket. A leányka rendesen várta már, meghallotta a kocsizörgést és mire beért a közös váróterembe, már fel is tette kis szalmakalapját a gesztenyeszin hajkoronája fölé. Aztán ki-rándultak a zöldbe lapdával és lepkefogóval (az még az első évben volt) majd a Wurstl Prätert járták, a komédiás bódékat, a cirkuszt, a menaszériát meg a Ringl-Spielt; lóra vagy kecskére ült még maga Klipa is. Így rövidítette a gyereklánya az Akli papa szót, lett belőle Klipa, a második évben Klipi, a harmadikban Lipi, valóságos pajtasok lettek; a leányka csak nőtt, nőtt, mint egy pálma, a Klipi pedig nem nőtt többet, hát egyre közeledtek egymáshoz. A csütörtöki multságok is változtak. A követ-

kező epochában a kirakatokat nézegették a Grabenen, a tömérdek csesebecését, a bábukat, a játékokat. Klipi a kezén vezette a leánykát (mintha egy meleg, puha madárfészekben tartaná a kezét) s megérezte az erek gyorsabb levdulalevelek. Mennyi szép édes óra! Az az, hogy mi is volt hát az az édesség bennök? Isten tudja? Ment, ment a robogó fiakker, új alakok, új házak következtek, új embertömegek hullámzottak egymást keresztezve s mindaz olyan idegen, kiállhatatlan volt most Akli előtt. Elgondolta, hogy ebben a nagy Bécs városában semmi sem az övé. És mégis úgy siet, de úgy siet, hogy

TANULÓ LEÁNYOK.

TAHI ANTAL MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

beharmatozták a cipőiket, néha a szép batiszt szoknyácska is csatakos lett. Jaj, mit szól majd ehhez a madame? De mindegy, akármit szól is, azt, hogy pompásan mulattak, el nem veheti többé tőlük.

Hanem egyszer megszólitotta őket egy paraszt csösz gorombán, hogy miért tapossák le a füvet és szokás szerint zálogot akart tőlük venni.

A csösznek épen ételt hozott ki egy bögrében a felesége, hallván a férjét veszekedni, elkezdte kérlelni az örgöt.

— Ej, ej, mit bántod őket! Láthatod, hogy egy szerelmes pároska, hadd mulassanak szegények.

Kigyúlt az Iluska arca, mint a fáklya, Akli is zavarba jött. A leány szégyenlősen horgasztotta le szép fejét, Akli hallgatag lett, félszeg és együgyű. Pedig milyen élénken, pompásan tudott azelőtt csevegni. Talán boszorkány volt a vén csöszné, hogy elűzte egyetlen vigyázatlan szóval az eddigi könnyed, vidám, ártatlan társalgási hangot. Hová lesz az ilyen? Próbálták, próbálták, de soha többé rá nem akadhattak.

A mint ott ült a kocsiban, elgondolkozva a multakon, mind előugrottak ezek a kedves semmiségek, bohóságok olyképen, mint az imádságos könyvet forgató előtt a belé préselt illatos levdulalevelek. Mennyi szép édes óra! Az az, hogy mi is volt hát az az édesség bennök? Isten tudja? Ment, ment a robogó fiakker, új alakok, új házak következtek, új embertömegek hullámzottak egymást keresztezve s mindaz olyan idegen, kiállhatatlan volt most Akli előtt. Elgondolta, hogy ebben a nagy Bécs városában semmi sem az övé. És mégis úgy siet, de úgy siet, hogy

a kocsis szürkéi mászni látszanak, mintha két teknősbéka húzná a járművet. De hát hova siet? Mi elé siet?

Ejh, bolondság, minden bolondság s hogy rá ne gondoljon a tömérdek bolondságra, hangosan olvasta útközben a boltok czégtábláit: Müller, Meyer, Prohaszka, Wodka.

De hát ez mind nem használt. A gondolatai sehogy se akartak befulni ezekbe a nevekbe. Sőt vagy cipők voltak a kirakatban es legott elötöppant az Iluska piczike lába a cipőhöz, vagy női kalapok pirosoltak ki tarka-barka virágjaikkal az üveg alól és akkor alájuk csúsztatva Akli fantáziája a leány szép arcát. Konyhai eszközök, rézfazekak, üstök, kastrolok csillámlottak a harmadik helyen s egyszerre elszorult a szíve. Honnan támadt, honnan nem, egy falusi kastély állott az út közepén, abban egy nagy konyha, abban szakácsok, kukták sűrögtek és egy szép kis báróné jött ropogós fehér kötényben megkóstolgatni az ételeket a férje karján, a ki nem volt más, mint a cinikus Szepessy István.

(Folytatása következik.)

MIÉRT TÁNCZOLUNK?

Farsangi időben, mint a mostani is, ezer meg ezer láb perdül világszerte tánczra, de bizonyára jóval kevesebben tették fel maguknak azt a kérdést, hogy tulajdonképen miért is tánczol az ember? Mi a lélektani alapja annak az élvezetnek, melyet a táncz szerez?

Írók, tudósok sokszor felvetették már ezt a kérdést s nevezetes, hogy jóval több köztük a táncz ellensége, a ki bolondságnak mondja a tánczot. A nagy görög bölcsezt, Plato ellenben az istenek bájos és vidám adományának mondja, mestere, Sokrates pedig öregkorában megtanult tánczolni, a rhythmikus testmozdulatokban rejülő művészi szépség kedvéért. A táncz főproblemájába azonban nem hatoltak bele ők sem.

A legtöbben a táncz élvezetét abból a vonzó

SZEPTEMBERI NAP.

erőből szokták magyarázni, melyet a két nem, férfi és nő egymásra gyakorol s nem látnak a tánczolásban egyebet, udvarlásra való alkalomnál. Hogy ez azonban mennyire téves, mutatja a legrégebb népek példája, melyek, valamint a most élő u. n. vad népek is, úgy szólván kizárólag vallási és hadi tánczokat ismertek, a melyekben férfiak, nők nélkül, vettek részt. Hasonló jelenséget különben nálunk is látni az alantasabb néposztályoknál, melyeknek multságain nem egyszer egymással tánczolnak férfi nélkül a lányok. A matrözoknak is élvezet a táncz, pedig a nyílt tengeren nincsen hajójukon nő.

Manapság a psychologusok szeretik az emberi lélek jelenségeit az állati étellel kapcsolatosba hozni s a táncz kérdésében gyakran hivatkoznak Darwinra, a ki fő-művében egész külön fejezetet szentel a madarak párzási tán-

czainak. Némely madár repülés közben, a levegőben végez táncz-szerű mozdulatokat, mások ismét a földön. Sőt Ausztráliában olyan madárfajok is vannak, a melyek valóságos táncztermeket építenek maguknak: csontból, kagylóból, száraz ágakból, tollakból lugas-szerű alkotmányt raknak össze, a mely gyakran jó nagy, tizennégy láb hosszú és tizennyolcz láb magas, s a melyben a párzás idején furesa tánczaikat járkák. Ez arra vallana, hogy az embernél is hasonló lelki rugók működnek, esakhogy ennek ellentmondanak az előbb említett tények. A mivelődéstől még kevésbé vagy egyáltalán nem érintett néptörzseknél alig találunk ilyen értelmű tánczot; náluk majd mindig csupa férfiak tánczolnak. Ugyanígy áll a dolog a régi kultúráknál. Ezeknél, ha nők tánczolnak is, rendszerint nem férfikkal együtt, hanem vagy valami istenség tiszteletére, vagy mint művésznők, de mindig egyedül. A test tagjainak kecses, bizonyos szabályhoz kötött mozdulatai esztétikai élvezetet szereznek s ezért nézi az ember szívesen a művészi tánczosok és tánczosnők mutatványát.

Egy tizenhatodik századbéli német író azt mondja, hogy a tánczot abból a helyeslésre méltó szándékból hozták a divatba, hogy a fiatal nők és férfiak sok ember jelenlétében megtanulják magukat tisztességesen viselni. Kétségtelen, hogy a fiúk nagy részét azért küldik a táncziskolába, hogy jó modort, a társaságban könnyed mozgást tanuljanak s e tekintetben a táncz mesterek érdemeit nem kell csekélyleni; de a táncznak lényege mégsem ez. A mai bál teremben bizonyára nagy és halás szerep jut Ámornak, de az eredeti, ősbemberek nem tánczoltak sem azért, hogy megtanulják magukat tisztességesen viselni, sem pedig azért, hogy szívük szerelemre lobbanjon.

Sokkal közelebb jár a valósághoz az a német író, a ki a tánczot úgy határozza meg, mint a vidám, örvendő lelkiállapotnak mozdulatokban való nyilvánítását. Sokakkal megtörtént már, hogy valami igen nagy öröm hatása alatt ujjongásban, tánczban törtek ki. Az istenek előtt lejtett vallási tánczokat is ez magyarázza meg: mozdulatokkal való kifejezése ezek annak az öröme, melyet az istenségnek való áldozás szerez. Ebben van a táncznak bánat-enyhítő hatása is, s valóban nem egy eset van rá, hogy valaki roszkedvel, szomorúan lép be a tánczterembe, aztán belefog a tánczba, mindinkább belehevül s végül egészen elfelejti baját-bűjűt.

A táncznak tehát hasonló a lelki alapja, mint például a sohajtozásnak, vagy az újjongásnak. A tánczkedv nem olyan ösztön, mint az éhség vagy szomjúság s akárhány ember van, a ki sohasem érzi. Különböző emberekben különböző mértékben van meg s ugyanabban az egyénben is hol ellankad, hol meg erősebbé válik. A férfiakban rendszerint gyengébb, mint a nőkben, mert ez utóbbiak, korlátozottabb életüknel fogva, jobban szükségét érzik a táncznak s az általa szerzett izgalomnak, míg a férfi,

TANULMÁNY A 'SZÁMŰZÖTT PARKJA' CÍMŰ FESTMÉNYHEZ.

KELETY GUSZTAV MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A GÖDÖLLŐI ALSÓ PARKBÓL. — KELETY GUSZTÁV RAJZA.

a ki több szabadságot élvez s hivatásának teljesítése közben lelke jobban el is van foglalva, könnyebben ellehet nélküle. E mellett a férfiak, ha nem egészen fiatalok már, kényelmi szempontból is hamarabb le szoktak mondani a tánczolásról, vagy pedig sokan nem tartják komolyságukhoz méltónak a «széltalan ugrándozást.»

Nagy szerepe van a táncban a szuggesztiónak, a pálda ragadós voltának is. Hányan mennek azzal az elhatározással a bálba, hogy bizony nem tánczolnak egy lépést sem s aztán a keese-ese ide-oda keringő párok láttára egyszerre csak kedvet kapnak maguk is és beállnak a vidám forgatagba. Szuggesztió lehetett az oka a közép-korban különösen Németország nyugati részeiben, Hollandiában és Olaszországban kitört tánczjárványoknak is. Többnyire úgy szokták tekinteni ezeket a sajátságos járványokat, mint valami betegség tüneteit, akár csak a szintén valami betegséggel járó vitus-tánczot. Az egykori leírások szerint azonban a tánczjárványba esettek nem önkénytelen mozdulatokat tettek, hanem valóságos tánczoltak, szándékos, ritmikus mozdulatokkal. Nagy csapatokba verődtek össze s így járták be az országot, tánczolva a végkimerülésig. Vannak, a kik ezt a jelenséget nem betegség tünetnek magyarázzák, hanem ellenkezőleg a gyógyulás, enyhülés eszközének. A középkor sötét századaiban a lelki elkomorodás legkimerőbb fajtái gyakran járványzerűleg törtek ki az emberek gyomrából s nem lehetetlen, hogy sokan éppen a lelküket elborulással fenyegető sötét képek elől kerestek enyhülést a tánczolásban.

A táncz enyhítő, a lelket nyugasztaló hatása kétségkívül. Mint egy angol utazó beszéli, az abessziniai keresztények ősidők óta gyógyító céllal használják, a nők bizonyos lelki bajainak enyhítésére. Olaszországban a tarantella által megcsipetett gyógyították úgy, hogy végkimerülésig tánczoltatták velük a tarantellát s ha ennek volt valami üdvös eredménye, bizonyára nem az volt, hogy a különben sem oly nagyon veszedelmes tarantella-mérgét kiűzte, hanem a megrémült, aggodalommal eltöltött lélek megnyugtató hangokat hallanak.

A tánczkezdő túlságaira nem egy eljlesztő példát beszélnek; ezek között nem a legutolsó egy párisi asszonynak, Madame de Contadenak az esete. Ez a hölgy arra fogadott a múlt század közepe táján, hogy egymás után három éjszakát tánczol végig három országban. Meg is tette: első éjjel Párisban, a másodikon Brüsszelben, a harmadikon az angolországi Brightonban

tánczolt hajnalig. A fogadást megnyerte, de egész életére megbénultak a lábai, úgy, hogy soha többet nem tudott járni.

KÁVÉMÉRGEZÉS.

Alighanem az amerikai polgárháborúban veték először észre a kávémérgezés, vagy — úgy is lehet nevezni — a kávé-részségtség tüneteit, még pedig egy csapatvezetőn és egy népszónokon. Környezetük mindjárt kezdetben gyanította, hogy izgatott állapotuk a kávé túlságos élvezetéről származik, a mit későbbi megfigyelések igazoltak is.

Azóta gyakran tapasztalnak hasonló tüneteket, különösen erős szellemi munkát végző emberekben, a kik, hogy szellemi éberségüket fenntarthassák, mind nagyobb és nagyobb kávé-mennyiséget fogyasztanak el, úgy a mint az iszákosok a szesz- és a morfium-tárgyakat fokozzák.

A kávémérgezés tünetei ezek: fejfájás, idegesség, örökös félelem valami ismeretlen veszedelemtől, állandó rossz kedv és idegesség, álmatlanság vagy nyugtalan alvás, kínzó álmokkal, gyakori hirtelen felriadással, izzadás, az ébredéskor, olykor szédülés, reszketegség, az izom-erő lankadása, szívdobogás, étvágytalanság, — mindez különböző komplikációkkal. Ha a túlságos kávé-élvezéssel bőséges étkezés jár együtt, csömör-érzés, hányás, a szombizmokban göres, álmatlanság keletkezik s az illető rohamosan soványodik. Némely esetekben a kávé-mérgezés nagyon hasonló az alkohol-mérgezéshez, vagyis a közönséges részségtséghez. A mint az ember felhagy a kávéval, a tünetek csakhamar elmúlnak.

Általában azt szokták hinni, hogy a kávénak tápláló értéke is van s ezért sok helyütt szegény emberek ezzel szokták pótolni szükös étkezésüket. Ez azonban tévedés; a kávé nem táplál s a tejes kávéban is csak a tejnek van tápláló tartalma.

Komolyabb esetekben a kávémérgezés érzéki csalódásokkal, sőt deliriummal is járhat. A beteg éjszaka fenyegető hangokat hallanak, nem bírnak aludni s ha elalussznak, lidércnyomás kínozza őket. Arra is volt már példa, hogy egy-egy ilyen beteg hirtelen meghalt. A legtöbb kávémérgezési eset a magánosan élő öreg nők és ideges, nyugtalan emberek közt fordul elő.

Hasonlóan áll a dolog a thea túlságos élvezetével. A theában levő thein erős hatással van

az «agyra s előbb az idegeken, azután az egész szervezeten látszik meg veszedelmessége. Lehet, hogy ebben része van a theában levő illó olajalkatrészeknek is. Mások szerint a gyomorban a theából mérges melléktermények keletkeznek. Az olyanoknál, a kik nagyon sok theával élnek, kisebb a szén-sav-kiválasztás s fogyton fogja a testi erő.

Természetes, hogy a kávé és thea mértékletes élvezete nem okoz semmi kárt.

MAROKKÓBÓL.

A lázadás, a mely Marokkóban a múlt év vége felé kitört, a világ figyelmét újból felhívta erre az érdekes és nálunk alig ismert országra.

A politikusok érdeklődése főleg az úgynevezett marokkói kérdés megoldására irányul, vagyis arra, hogy Marokkó ki legyen, ha megszűnt önálló állam lenni. És a kérdés mikénti megoldása nemcsak a közvetlenül érintett nyugati államokra bir jelentőséggel, hanem mindazokra, a kik előtt kereskedelmi folytán nem lehet közömbös, hogy a Földközi tenger nyugati bejárata felett ki uralkodik.

Ez a versengés Mullai Hasszánt, az elhunyt marokkói szultán egy jellemző kijelentésre készítette, a miből meglátszik, hogy ez az ügyes és ravasz uralkodó mily helyesen fogta fel a helyzetet.

Egy alkalommal azt a kérdést intézte hozzá egy külföldi hatalom képviselője, hogy miért nem tart az európai államok mintájára rendes, állandó hadsereget?

A szultán mosolygott.

— Minek? nyugodt vagyok. Annyi katonaság felett rendelkezem, a mennyi engemet kedves alattvalóimmal szemben megérdem, európai hatalom pedig nem fog megtámadni; hisz annyian vágyódnak a földre, hogy egyik se lesz hajlandó azt a másiknak átengedni.

És csakugyan, a marokkói szultán rendes, állandó hadsereg felett nem rendelkezik, kivéve azon csapatokat, melyek személyes biztonsága felett vannak hivatva őrködni.

Ezen csapatok számát 6000—8000 főre becsülik; kiképzésüket egy a gibraltári helyőrséghez tartozó angol kapitány, Harry Mac-Lean vezette. S ennek az angol kapitánynak a személye azért érdekes, mert némileg ő is hozzájárult a mostani bonyodalmak keletkezéséhez.

A jelenlegi szultán, Abdul-Aziz bizalmát annyira megnyerte, hogy nemcsak katonai tanító, hanem nemsokára a szultán politikai tanács-

adója és benfentese lett. Az ő befolyásának tulajdonítható, hogy a szultán elkezdett hárem-hölgyeivel teniszt játszani, sőt a mi az igazhívő mohamedánoknak és főleg a papságnak elégedetlenségét a legnagyobb mértékben felkeltette — kerékpározni is.

És pedig mindenféle újítás, idegen szokás ellen a gyűlölet az összes éjszak-afrikai tartományok közül sehol sem oly erős, mint Marokkóban, valamint a vallási fanatizmus sehol sem oly nagy, mint épen itt.

Az európai ember az igazhívő marokkói előtt ma is alsóbbrendű lény; és ha látjuk, hogy mily gyűlölettel tekint az európaire, az ember önkéntlenül is erősebben szorítja kezében revolverét.

Ez a nagy gyűlölet annál feltűnőbb, ha az éjszak-afrikai francia gyarmatokból, Tuniszból, Algírból vagy Oranból érkezünk Marokkóba. Ezekben a tartományokban, melyeket a francziák a polgárosult világ keretébe bevontak, részben az európai civilizáció hatása, részben a keresztények terjedése következtében az idegenek elleni türelmetlenség már nagyon csökkent.

Legjobban észlelhetni ezt a mecesetek látogatásánál. A nevezett tartományok meceseteiben a keresztényeknek szabad a bemenet, sőt arab templomszolgák vezetik az idegent és a borral, habár nagy megvetéssel, de mégis elfogadják. Sőt vannak már olyan helyek is, hol a meceset belsejének mutogatása egész üzleti elvekre van fektetve és a papucskok kiképzéséért, felhúzáért, valamint a meceset megtekintéséért előre fizetendő díj jár. A mohamedán ugyanis mielőtt a mecesetbe megy, tisztelte jelül, lehúzza saruit és elvégzi a meceset udvarában a korán által rendelt moskodásokat. Az európai embernek pedig cipőjére, mielőtt a mecesetbe lép, szandalokat vagy egyszerű vászonból készített papucsat, egyes helyeken régi gummi- és tornacipőket húznak fel.

Az egész Marokkó területén ki van zárva, hogy európai ember a lábát mecesetbe betegyje. Sőt magában Tangerben, az egyetlen marokkói városban, a hol a modern civilizáció nyomaival leginkább találkozhatunk és mely város, 60 kilométernyi távolságban lévén Európától, azzal igen élénk kereskedelmi összeköttetésben áll, — még itt is keresztény embernek rövid idővel ezelőtt a meceset árnyékát is kerülnie kellett és ma is vigyázni kell, hogy saját árnyéka ne essék a mecesetre.

A vallási rajongás nagyságát legelőkeltebben az a nagy tisztelet mutatja, a melyben egyes vallási szekták részesülnek.

Ilyen a *jasahna*. Ennek a szektának a hívei időről-időre bebarangolják családjukkal az egész országot és az egyes falvakban a riff — egy, hatására nézve az ópiumhoz hasonló gyökér — túlságos élvezete által felizgatva, örült táncokat lejtenek és nyers birkát az ajtókon hívók nagy épülésére fogaikkal tépnek sejtél.

Ez a látvány egy-egy hívőt annyira magával ragad, hogy a szereplők közé vegyül és részt vesz a különös ezerelemében.

Egészen más szekta a *handuski*. Ennek hívei az önkínzást űzik. Az összegyűlt közönség előtt a legfájdalmasabb sebeket ejtik önmagukon. Páldául kis baltával addig ütik a fejüket, míg arezukat teljesen elborítja a vér, vagy nehéz vasgolyókat dobnak a magasba és estükből felfogják testükkel.

A nép előtt nagy tekintélynek örvendenek azok, a kik a proféta sirjához Mekkába zárandókkoltak. Ezek, hogy magukat a többiektől megkülönböztessék, állandóan olvasót hordanak a nyakuk körül.

Ilyen alakokat a francia hajókon, a melyek a forgalmat az éjszak-afrikai partokon lebonyolítják, gyakran találhatni. Podgyászuk egy thea-üst, egy matrác és egy kis szőnyeg, a melyen imádságaikat végzik. Egyebet nem visznek magukkal.

A szultán utáni Marokkóban a legnagyobb, habár csak erkölcsi hatalmak, az onassani serif képviseli. Ő a proféta igaz utódjának tekinti magát és egy igen elterjedt vallási szekta élén áll. Ha lóháton megjelenik az utcán, a nép csökölja ruhájának szegélyét.

Egy alkalommal egy francia hadihajó parancsnoka több előkelő arabbal együtt meghívta a serifet is hajójára ebédre. A legfinomabb borok voltak az asztalon. A serifről az

Ifj. Vörtesy Sándor amateur fényképe. MAROKKÓI ARAB MECSET.

európai körökben ismeretes volt, hogy a korán szigorú tilalma ellenére nagy barátja a szesz italoknak, de a francziák egy ideig hiába kínálgatták a borral, végül azonban a serif kezébe veszi a borral telt poharat és így szól: «En a proféta utódja vagyok s így hatalmamban áll, hogy csodát műveljek; ez az ital, melyet e pohárból iszom és inni fogok, nem bor, hanem tej fog lenni.» Ezzel kiitta a poharat.

A többi mohamedán nagy áhitattal hallgatta szavait, sőt még azon erős hatáson sem akadtak fenn, a melyet a sok «tejivás» a proféta utódjánál az ebéd alatt előidézett.

A kép, a melyet magunknak az arabokról olvasás vagy hallomás után alkotunk, csak kevéssé felel meg a valóságnak. Az arabot rendszeren méltóságos, nyugodt, büszke, öntudatos, bátor és főleg becsületes embernek képzeljük.

A kinek azonban alkalma van a sivatag eredeti fiaival közvetlenül megismerkedni, az más színben fogja őket látni.

A mi a becsületességet illeti, már az érintkezés első pillanatától fogva szomorú tapasztalatokra jutunk. Hazug, ravasz, számító, bőbeszédű és meglehetősen gyáva. Minden eszközt jó előtte, a melylyel pénzt lehet szerezni. Legyen az család, lopás vagy rablás. Beszédmodoruk visszataszító, hangletéjük rikácsoló. Nem egyszer volt alkalmunk látni arabokat oly módon tárgyalni egymással, hogy azt hittük, a következő pillanatban egymást fogják gyilkolni. És kisült, hogy ily alkalmakkor vagy dohányt kértek egymástól, vagy egészen közömbös dolgokról beszélgettek.

Megtörténik azonban, hogy aprólékos dolgok felett összetűzre, elvesztik önuralmukat és a véletlekre hagyják magukat ragadtatni. *Ain-Boun* falun áthaladva, nagy csődületet láttunk a falu közepén. Két testvér húsz liter olaj elosztása felett összevesztett és az egyik a viszályt olyképp vélte a legegyszerűbb módon megoldani, hogy a másikat leszúrta.

A gyilkosságok Marokkóban igen enyhén büntetik. Az állami büntetést azonban pótolja a vérboszu, a mely szokás ottan jobban dívik, mint akár Korzikában.

A mi különben az igazságszolgáltatást illeti, úgy azt, azok után, a mit láttunk és hallottunk, ha nem lenne oly szomorú, nevetségességnek lehetne nevezni.

A börtönöket meglátogatva, arra a kérdésre, hogy az egyes foglyok egyike vagy másika mennyi időre van elítélve, a fogaázfelügyelő válasza az volt, hogy azt senki sem tudja.

Félelges is tudni, mert teljesen mindegy, hogy napokra, hetekre vagy évekre van-e valaki elítélve. A marokkói börtönökből ugyanis a szabadulásnak csak két módja van: Vagy közbeveti magát az elítélt érdekében egy befolyásos ember, vagy az elítélt családja megfelelő nagy pénzáldozatot hoz.

Hogy a marokkói börtönökben való tartózkodás nem tartozik a kellemesebb élvezetek közé, elképzelhetjük, ha meggondoljuk, hogy a fogoly az állam részéről nem kap ételmezt. Ha nincs hozzátartozója, a ki gondoskodik róla, éhen halhat. Állítólag ilyen esetek többször előfordultak már.

A börtönöket egyáltalában nem tisztogatják,

szabad levegő oda be nem hatol. Az egyetlen kivétel e tekintetben a tangeri börtön, de az is csak a legújabb idők óta.

A börtönökben mindenféle kor- és társadalmi osztály képviselve van. A tangeri börtönben mutattak a többi gonosztevő között egy kormányzót, a ki még rövid idővel ezelőtt ezrek felett élet és halál ura volt. Ép akkor hozta a számára egy kis leány az ebédet egy üstben. A marokkóiak nemzeti édelele volt benne: a kuszkusz. Áll pedig ez az edeld, melynek egy étkezésnél sem szabad hiányozni, darából, juh-húsdarabokból, babfőzelékből, az egész leöntve róza- vagy jászmin-essenciával. Egy bőgrében folyadék volt. Ez a nemzeti italuk: a zöld tea, keverve nagy adag mentával és annyi cukorral, hogy az ital éremlygősen édessé és európai embernek élvezhetlenné válik.

Az igazságszolgáltatásnál talán még gyengébb a közigazgatás. A hivatalservezés vásárlás útján történik. A kormányzó hivatalát közvetlenül a szultántól, a pasák a kormányzótól, a sheikek a pasától és így tovább vásárolják.

Mindegyiknek igyekezete természetesen arra irányul, hogy működése alatt nemcsak a befektetett tőkét szereze vissza, hanem hozzá busás kamatokat is. Ez pedig nem érhető el másként, mint a nép teljes kiszíjolózása által. Innen származhatik, hogy az arab a legnagyobb sérelemnek veszi, ha tanúk előtt gazdagnak nevezik. Mert ha ez a hatóságok tudására jut, alkalmadtán elegendő arra, hogy az illetőnek vagyona valami ürügy alatt elkoboztassék, maga pedig örök időkre eltűnjék. A vagyon-elkobzás egyáltalában a marokkói közigazgatásnak gyakori és előszeretettel fogatosított intézkedései közé tartozik.

A hatóságok mentességül szolgál magának a legfőbb hatalomnak, a szultánnak az eljárása. Ha a szultánnak a rendes jövedelem nem elegendő, akkor egyszerűen ráparancsol a kormányzókra, hogy a még szükséges összeget szolgáltatassák be. Hogy ezek azután miként teremtik elő az összeget, ez már az ő dolguk.

Néha azonban a szultán a pénzszerzés egy másik módját alkalmazza. A már meggazdagodott kormányzót egyszerűen elfogatja és vagyonát elkoboztatja. Sőt megtörtént az is, hogy a szultán aratás idején a termő vidékekre csapatokat küldött ki, hogy az egész termést az ő számára learassák.

Nem lehet csodálni, ha a szultán eljárását látva, alkalmazottjai hasonlólt cselekednek. És a nép elkeseredésének, valamint a gyakori forrongásoknak egyik okát a hatóságoknak végnélküli zsarolása teszi.

Ilyen viszonyok természetesen következménye, hogy azon hatalmas kulturának, melyet az arab faj egykor az Omajádok alatt elért, ma nyomát is alig látni.

Mindenütt romlás, pusztulás, enyészet!

Még azon a téren is, a hol ez a nép legtovább tartotta meg az eredetiségét, a háziipar terén, még ott is a hanyatlás nyilvánvaló jeleivel találkozunk. Ma már úgy az agyag, — mint az érez- és bőrmunkák, valamint a szövőipar terén az, a mi a nép lelkéből folyó naiv művészet volt, pusztulófélben van.

Ennek a jelenségnek oka részben az olesó, európai gyári holmik versenyében található, részben, hogy egyes európai vállalkozók a modern európai izlést rátkülván az arab munkásokra, elrontották azt, a mi szép volt, mert eredeti volt.

Nagy változáson ment keresztül idők folyamán a marokkói nők helyzete is.

A mohamedán világban a nő helyzetét a korán ezen mondása tünteti fel leghívebben:

«A nő tökéletlen lény, mely csak külsejének gondozásával és díszítésével van elfoglalva. Mindig kész ok nélkül veszekedni; vele elnézésel kell ugyan bánni, de időközönként meg is kell verni.»

Hogy a nő helyzete ilyen vallási dogma mellett is akkor, ha a nép a műveltség magasabb fokán áll, nem lealázó, azt ép a marokkói nő története mutatja. Az Omajádok alatt ugyanis, a mikor az arab birodalom a virágzás legmagasabb fokán állott, a nő nemcsak a családban, de a tudomány és művészet terén is kiváló szerepet játszott, hiszen pl. a fezi egyetlennek már a XIII. században női hallgatói voltak.

Jelenleg a nő egy fokán áll azokkal a néger asszonyokkal, a kiket a rabszolgakereskedők

Szenegálból és Szudánból szállítanak és a kik minden módosabb arab háztartásában találhatók.

Mindezek ellenére egész Éjszak-Afrikában mégis csak a marokkói szultán birodalma a legérdekesebb. Itt található még meg leginkább az, a mi a Kelet varázsát képezi: a nagy változatosság, a nagy szingzagság és az éles ellentét, a mely a modern és az ősi világnézet közt a maga teljes egészében fennáll.

Ifj. Vértessy Sándor.

javítják a hibáit. Ha ily módon a tanuló mindent megtanult, a mi az először kapott lemezekben van, új s meg új lemezeket vehet az intézettől. Hogy azonban valóban jó és eredményes-e a nyelvtanítás e módja, az bizony kétséges.

* **Régi híres órák.** A középkorban egyes városok szinte versenyeztek abban, hogy melyiknek van fel-tünőbb toronyórája. Legelőbb az 1352-ben készült strassburgi toronyóra kellett általános csodálatot, a mi a nürnbergieket nem hagyta nyugodni s nem sokára olyan órákat csináltattak, a mely amannál is híresebb lett. Az óra belsejében el voltak helyezve

sen egymásnak rohanva, ez által kiütötték a harangokon az órák számát. Bernben óraütéskor gyalog és lóhátos medvék vonultak el körben az óra számlapja előtt, egy császár minden útszere a vállán rándít egyet, egy fából készült kakas pedig nagyot kukorikol. Hollandia sok tornyában minden órákor gyönyörű harangzenét lehet hallgatni, leginkább egyik vagy másik zsoltárt.

* **A legmagasabban fekvő lakás** Európában az Etna-hegy csúcsán levő csillagvizsgáló épületében van, mely 9076 lábnyira fekszik a tenger színe fölött.

A tangeri öböl.

A marokkói pénzügyminiszterium épülete.

A marokkói szultán feleségeinek hordszéke.

Mekkából hazatérő marokkóiak.

Mosakodó arabok egy mecset udvarán.

Kabyl alak a tarzai úton.

A Tangerből Tetuanba vezető út.

A vásártér Tangerben.

Tanger régi erődítése a tenger felől.

KÉPEK MAROKKÓBÓL. — Vértessy Kálmán és ifj. Vértessy Sándor amateur felvételei.

EGYVELEG.

* **A fonograf mint nyelvmester** is kezd szerepelni, természetesen Amerikában. A tanuló, a helyett, hogy órára járna valami mesterhez, hogy például francziául tanuljon, szerez egy fonografot, melyet ha működésbe hoz, francia szavakat, mondatokat ismételtet előtte mindaddig, a míg ő is meg nem tanulta. Az így tanultakat aztán a tanuló ismét bemondiva a fonografba s a lemezeket elküldi oda, a honnan a gépet vette. Innen aztán, ha valami hibásan tanult meg, vagy ha nem jó a kiejtése, szintén fonograf-lemezek útján figyelmeztetik s ki-

a trónon ülő IV. Károly császár s a hét választófejedelmek alakjai. A mint tizenkettőt ütött, megnyit az óra szerkezetét fűző lap, előtűnt a császár, majd a választófejedelmek csendesen elvonultak, s nagy trombitaharsogás közben egyenként meghajtották magukat előtte. Ezután egyre-másra készültek a közép-európai városokban az efféle órák. Compiègneban három páncélos vitéz verte ki a harangokon az órák számát, Dijonban pedig egy férfi és egy nő tette ugyanezt, míg egy gyermekalak a negyediket ütötte. Ascherslebenben az ottani városháza óráján két harczra kész keoske alakja állott egymással szemben, melyek minden órákor dühö-

* **Egy amerikai királyné.** Amerikában, a mint tudjuk, van ezüst- király, petroleum- király, vasút- acél- és sok más egyéb király, a kikhez méltán sorakozhat King Henrietta asszony is, a kit általában «marha- királyné» név alatt ismernek. Körülbelül fél millió hold területtel rendelkező, melyeken rengeteg számú marha tenyészik. Az asszony évenként kétszer szokta a legelőket meglátogatni s ilyenkor a tőmérdek csordák felett szemlét tart, miközben a gazdatisztek, számadó gulyások serege úgy kíséri, mint valami fejedelmet a díszsereg.

«A MAGYAR NÉP ARCZA ÉS JELLEME.»

Ezt a címet viseli Herman Ottónak e napokban megjelent műve, mely a kir. magyar Természettudományi Társulat könyvkiadó vállalatában jelent meg.

Általánosán tudva van, hogy a magyarok eredete, különösen a honfoglalást megelőző időben való alakulása, mind e mai napig sincsen teljesen tisztázva és hogy erre nézve nem kisebb emberek, mint Vámbéry és Hunfalvy Pál ellentétes álláspontot foglaltak el. A míg Vámbéry a török eredetet vitatta, addig Hunfalvy Pál a finn-ugorságot állította első sorba, ettől származtatta a nemzetet. A mult század utolsó harmadában pedig különösen az összehasonlító nyelvészet ragadta meg a vezetést, a finn-ugor felfogásnak kedvezve. Am a nyelvrokonság minden egyezése sem vethetett világot másra, mint az érintkezésekre. Az eredet, az kétséges maradt és az ma is.

Vámbéry mint az ázsiai törökség kiváló ismerője, ezen az alapon nyelvész és ethnographus, — Hunfalvy Pál mint előkelő finn-ugor nyelvész és ethnographus, — a Budenz-iskola pedig leginkább összehasonlító nyelvészeti alapon vitatta a maga igazát; ezek mellett a történetek törtékei lándzsát hagyományok, krónikák alapján, de meggyőző végső eredményre egyik irány sem jutott.

Abból az ötletről, hogy a magyar közoktatásiügyi kormány és a Nemzeti Múzeum közbenjöttével egy dolgozat látott napvilágot, mely az 1900. évi párisi kiállítás alkalmára «magyar típusokat» arcképekben boesátott az ott felgyülekezett anthropologusok rendelkezésére, melyek azonban hibás válogatás és még hibásabb fölvétel folytán inkább ú. n. «Lombrosó-típusok»-hoz hasonlítottak, Herman Ottó közreboesátotta művét, a melyben kimutatja, milyennek látja ő a magyar nép arczulatát; és megtoldja ezt a jellemrajzzal is, mert — mint mondja — az ethnografiai arckép jellemrajz nélkül tulajdonképen néma.

A míg az érintett kiadványban, a Balaton

Kiliti.

Balaton-Ederies.

mellékéről véve, mint magyar típusok, olyan arczok is szerepelnek magyar típusok gyanánt, mint a «Kiliti» és «Balaton-Ederies» jelzésű képek, a melyeket magyarokul elfogadni bizony lehetetlen; addig Herman Ottó a válogatásnál

Zupor-Laki György 79 éves. Arva-Lóki János 80 éves.

SOMOGY-NAGY-BAJOMBÓL.

azokat az ősi nyomokat követi, a melyeket a magyarság élete mai napig szokásában és szervezetében fentartott és ezen az úton olyan magyar típusokat állapít meg p. o. a komáromi szekeres gazdák mondhatni zárt, ősi köréből, a mint ezt a három Sebestyén, két Pati-Nagy és Mórocz uraimék arcképe mutatja.

De rámutat a szerző azokra a maradványokra is, a melyek, bár már igen ritkán, különösen a hajviseletben — a somogyi csimbók — reánk maradtak, a mint ezt Zupor-Laki és Arva-Lóki, Somogy élő vénei feltüntetik.

Herman Ottó rámutat a «had», «sor», a «nemzettség» szerint való megtelepedésre, az egy családnevű falvakra, a nomád élet maradványaira, különösen az ősfoglalkozások körében. A jellemrajzra nézve adja saját tapasztalásait, Vámbéry külön ez alkalomra irt összehasonlító jellemrajzát, Széchenyi István nézetét, báró Kemény Zsigmond fejtegetését és arra az eredményre jut, hogy a magyarság legjobban megtartotta a közép-ázsiai lovas nomád nép jellegét, nemes tulajdonságaival, de hibáival is egyetemben.

A könyv, mint a Természettudományi Társulat minden kiadványa, gonddal és szépen van kiállítva.

Id. Sebestyén József, 62 éves — apa.
Sebestyén József, 51 éves — öcs.
Pati-Nagy Pál, 26 éves.

Ifj. Sebestyén József, 39 éves — fiú.
Mórocz Lajos, 25 éves.
Pati-Nagy Sándor, 25 éves.

R.-KOMÁROMI SZEKERES GAZDÁK.

COQUELIN.

Tizenöt éve, hogy Franciaország legnagyobb színésze, Coquelin, itt járt nálunk s az akkor javakorabeli művészt most deresedő hajjal, redős homlokkal láttuk viszont. E tizenöt év alatt nem felejtettük el a nevét; színírálok példaképen szokták idézni; sikereinek híre elszállt idáig, hiszen kitűnő francia kritikusok, mint Sarcey, essayket irtak róla; Rostand neki ajánlotta «Cyrano»-t, mint a kiben újra él Cyrano lelke. Mindenütt irtak és beszéltek a Molière-stilusról, a melynek ő a legnagyobb képviselője. Mikor most a Vigszinházban három estén át szentül-szembe láttuk, mégis valami elegikus érzés vett rajtunk erőt. A hangja olyan, mint valami ezüst harang esengése; tisztább kiejtést képzelnem sem lehet; a verseket csodálatosan tagolja s beszéde egészen a francia nyelv tökélye; de az arca már kissé elszélesedett s nem engedelmessédké mindíg akarata; szemének fénye fátyolos s a hatvan éves emberben nincs meg a fiatalság dagadó eleven-sége, mozdulataiból ma már lassabban árad a Molière patakzó vidámsága. De ezt csak a fűr-késző roszakarat veheti észre; a művészet finom eszközei eltakarják az évek szomorú ajándékait, a redőket és a nehézségeket s a Coquelin nevéhez közel se hagyják férközni a gáncsot. Különben is olyan szerepeket válogatott ki, a melyek épen korához illenek. Molière «Tartuffe»-jével kezdte meg vendég-játékait, de az alszenteskedő házibarád szerepe mellé oda állította Mascarillet, a «Précieuses

ridicules» dévaj szolgáját, a ki úri hölgyek körül legeskedik, a mig gazdája le nem leplezi. A Molière-darabokat régiesen játszsza, a rendezés is a hagyományhoz tartja magát; az öltözetek is Molière-korabeliek; a színész mozgása stilizált, lassú, énekelve mondja az alexandrinokat s mindig szemben áll a közönséggel, alig fordul oldalvást, háttal épen soha. A játéka csupa mérséklet és finom árnyalat, sehol egy kirívó mozdulat, egy szó, a mely elütne ennek az alaknak jellemétől. Önmaga legjobb példája annak, a mit egy essayben is kifejtett, hogy mint kell alakítani a színésznek. Százszor is el kell olvasnia szerepét, a mig felfogja az alak jellemét s maga előtt látja. Látja Tartuffet bizonyos öltözetben — írja — s magára ölti azt; érzi, hogy milyen arca van a fölveszi azt. Úgyszólván saját arcát és alakját foglalja bele a képzelte keretbe, saját egyéniségét önti újra, mig bírálója, mely saját első énjé, kielégítve nem érzi magát. De ez még nem minden, mert így a hasonlatosság csak külső lenne. Tartuffet azzal a hanggal kell beszélnie, a melyet hall Tartuffetől s hogy a szerep egyöntetű legyen: a színésznek meg kell tanulnia úgy mozogni, beszélni, gesztikulálni, hallgatni és gondolkodni, mint a hogy Tartuffetéről képzeli. Csak ekkor mondható késznek a kép. Coquelin példát ad a maga tanítására, s e három estén oly különböző alakokban láttuk kilépni a színpadra, hogy a közönség legnagyobb része csak hangjáról ismert rá. Pedig hangját is erősen el tudja változtatni. Tartuffe halk, mély hangja, melyben önmegtartózkodás és áhítat rejtkezik, egy negyedóra múlva nyersen pattogott a Mascariille durva ajkán; a Poirier úr öreges szava egyszerre rekedt hápogássá tompult a második este kis egyfelvonásos darabjában, a melyben egy vén szolgát adott. Ezekbe a modernebb darabokba több realizmust vegyít, nem tartja magát a hagyományos fel-fogáshoz, új, eleven, színes és változatos. Két ilyen szerepet játszott: Poirier urat a «Poirier úr vejé»-ben, Angier darabjában, és Noelt, a vén szolgát a «La joie fait peur»-ben, Girardin asszony vigjátékában. Noel vén szolga egy gyászoló családnál, a melynek fia a közhit szerint odaveszett a tengeren. Noel még remél, várja urat, a ki takarítás közben egyszer csak betoppan. Noel elájul örömében, alig tud magához térni; aztán elrejté fiatal urat, mert elő akarja készíteni anyját, hűgát, jegyesét, mert «a hirtelen öröm megijeszt». (Innen a darab czíme.) Ez az elájulás és az előkészítés nagyon jelenete a legnagyobb volt, a mit színész alkothat s melységesen meghatotta a közönséget. Ezen a magaslaton mozgott harmadnap az egész estén át, mikor Harpagont adta és kis prózai beszédjét mondott el. Harpagon volt legnagyobb, leg-egységesebb alakítása; ebben hűsből-vérből való alakot teremtett, a melynek a képe mindig élénke fog toppanni, valahányszor Molière «Pösvény»-ére gondolunk.

Az egy napi sikere művészet eltakarta a függő, de elműlő sikere maradó tanulságokat hagyott ránk, a kik a Coquelin játékaiban megcsodáltuk az izlésnek és egyszerűségnek művészeté emelkedését. H. A.

MITROVICS GYULA.

1841—1903.

Az evangélikus református egyháznak egyik nagy képzettségű tudosa és kiváló egyházi szó-noka volt a közelebb elhunyt Mitrovics Gyula debreczeni lelkész. Élete java részén mint theologiai tanár működött s nemcsak előadásai-val, hanem irodalmilag is művelte a theologiai tudományt, mint az ország egyik legnagyobb református gyülekezetének lelkésze pedig sokat tett az egyházi élet felvirágoztatására.

Mitrovics Gyula 1841 május 15-én született Sátoralja-Ujhelyen. A gimnáziumot és theologiat Sárospatakon tanulta s főiskolai pályája végeztével 1867-ben ugyanide megválasztották theologiai tanárnak. Mielőtt azonban tanszékét elfoglalta volna, külföldi tanulmányútra ment s Heidelbergben, Göttingában és Zürichben bővítette tudományos ismereteit. 1868-ban haza térve, a gyakorlati theologiat és az erkölcostant adta elő s egyúttal mint a főiskola lelkészének, alkalmat nyílt az egyházi szónoklat terén is kitűnni. A tisztánnevi egyházkerület ügyeiben

MITROVICS GYULA.

is mind nagyobb szerepet vitt, előbb mint annak aljegyzője, később mint főjegyzője. Tagja és jegyzője volt 1896-ig minden konventnek, hol az iskolai ügyek előadója volt s részt vett az 1881—82-iki, majd az 1891—92-iki zsinatokban is. A zsinatokon a presbiteri szellem hagyományaihoz ragaszkodó párt élén küzdött. Kathedrján s az irodalomban a szabadelvű theologusok közt foglalt el előkelő helyet. 1881-ben megalapította a «Sárospataki Lapok»-at, mely folyóiratába maga is számos alapos tudományra valló dolgozatot írt.

1896-ban választották meg debreczeni lelkésznek s ez időtől fogva csaknem egészen egyháza belső életének szentelte munkásságát, melyet különben ez időben már mindinkább állandóvá vált betegeskedése is korlátozott. Egyházi szónoklataiban, melyekben többnyire erkölcsi és társadalmi kérdéseket tárgyalt, gondolatainak magvassága és stílusának tömörsége ép úgy növelte a hatást, mint szónoki előadásának élénksége.

Nagy műveltségű férfiú volt, a ki szaktudományain kívül behatóan foglalkozott a történelemmel és bölcsészettel is. Irodalmi művei közül legnevezetesebb 1878-ban megjelent «Egyházi szónoklat»-a; ezenkívül számos tanulmányt írt, több egyházi beszédet is kiadta. Tudományos és egyházi irodalmi műveinek nagy része kéziratban maradt.

BLOWITZ.

Európa leghíresebb és legnagyobb tekintélyű újságíróinak egyike, a londoni «Times» párisi tudósítója, Blowitz, közelebb meghalt Párisban. A mig élt és működött, úgy emlegették, mint a modern hírlapudósító leleményességének megtestesülését, a ki számára nincsen akadály, ha valami fontos hírt kell lapjának megszerezni. Egész sereg igaz és költött történetet beszéltek azokról a vakmerő és fortélyos módokról, a melyekkel egy-egy fontos politikai titkot kifürkészett. Bár egész életében visszavonult életet élt, roppant összeköttetései voltak minden körben s épen ez volt sikereinek legfőbb eszköze.

Csehországban született, élete legnagyobb részét Franciaországban töltötte s a legnagyobb angol lapnak volt tudósítója. Egyike volt a legnevezetesebb angol hírlapíróknak s a mint mondják, nem is tudott jól angolul: tudósításait francziául írta meg s munkatársaival fordította angolra. Londonban csak nagy ritkán fordult meg s mindig csak néhány napra s mégis alig ismerte valaki jobban az angol újságolvasó közönség izlését, kíváncsalmait, mint ő.

1825-ben a Pilsen melletti Blowitz községben született, a melytől nevét is vette, mert eredeti család neve Oppert Henrik György, anyanyelve pedig a cseh volt. Ifjúságáról keveset tudni, mert maga nem szeretett róla beszélni. Korán került Franciaországba s a német nyelv tanára; lett Toursban, majd később Marseilleben s megszerezte a francia állampolgárságot. Részt vett a kommunisták elleni harcokban, valamint a francia politikai mozgalmakban.

Hírlapíró s a «Times» tudósítója 1871-ben

lett s három év múlva már keresztül vitte, hogy a nagy világlap saját táviró-vezetékét létesítsen Páris és London közt. Számos nagy hírre jutott közlése az európai politikában is szerepet játszott, így 1875-ben leplezte a német háborúpártnak Franciaország ellen tervezett támadását, a mely e miatt meghiúsult; előre megjövendölte az oroszok támadását az afganisztáni Herat ellen. A legnevezetesebb tette mégis az volt, mikor a berlini szerződés szövegét előre elküldte táviratban a lapjának, mielőtt még a hatalmak képviselői aláírták volna. A mint mondják, ő alkalmazta először az interview-t, a hírszerzések e ma már általánosan használt eszközét.

Csak nemrég, a múlt év decemberében vonult vissza tudósítói munkásságától; a nyugalmat nem sokáig élvezte.

FERID BASA. AZ ÚJ TÖRÖK NAGYVEZÉR.

A jelenlegi törökországi állapotok s a Macedoniában elhatározott reformok miatt igen fontos szerep vár az új török nagyvezérré, a kit a szultán közelebb nevezett ki ez állásra.

Ferid basa, az új nagyvezér jelenleg mintegy ötvenöt éves férfiú. Előkelő albániai családból származik s kora ifjúsága óta áll állami szolgálatban. Jogot tanult s eddigi pályáján részint igazságügyi, részint közigazgatási hivatalokban működött. Az igazságügyi miniszteriumban kezdte hivataloskodását, aztán a legfelsőbb kereskedelmi törvényszék bírójá, később pedig az orosz-török háború után, az államtanács tagja lett. 1899-ben vezéri és basai rangra emelkedett s a koniai vilajet kormányzójá nevezték ki. E minőségében, mint kiváló közigazgatási tehetség vonta magára a szultán figyelmét, a ki azért tette őt nagyvezérré s a macedoniai reformok végrehajtására kiküldött bizottság elnökévé.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Csizmadia Sándor: Küzdelem. Mint a szociálista törekvések első valamire való költői nyilvánlása irodalmunkban, ez a piros fedélű kötet bizonyos feltűnést keltett a sajtóban. Ezt meg is érdemli, mert tagadhatatlanul tehetséges költőt ismerünk meg belőle. A versek alaphangja a proletárok, a gyári és mezsei munkások nyomora, elnyomatása miatti panasz, mely hol melancholikus hangokban tör ki, hol pedig az elkeseredést és sötét gúnyt szövegezte meg. Irányzatos versek ezek, sajnos, nagy részükben sokkal több az irányzatosság, mint a mennyit a költészet s különösen a lyra elbir. Legtöbb hatásuk akkor van, a mikor a bánatos részvét hangján szólnak; sem a gúny fegyverét nem tudja a szerző költőileg felhasználni, sem a telkesedést, mely nála legtöbbször a nagy hangú, de sivár próza dagályába fül. Legfeltűnőbb fogyatkozása pedig, hogy bár a szerző saját bevallása szerint a magyar föld népeinek fia, nyelvében nincs se igazi magyaros zamat, sem egyéni íz, sem dallamosság. Mutatványul a következő verset közöljük a kötetből:

Beteg vagy ...

Erdők, mezők most is virúlnak,
Madár is énekel.
A szellő most is ott bolyong a tájon
Meg-megpihenve a színes virágon,
Majd újra szárnyra kel.

A csillagok most is ragyognak,
Mint apró tűzszemek.
A felhőtlen, a csendes éjszakára
A hold szelid, barátságos sugára
Rajzolgat képeket.

A nagy természet életében
Minden a régi még.
Nincs ott halál ... Ha kivesz is az élet
De a tavasszal ismét újra éléd,
Kivirul a vidék.

A szívemnek sincs változása,
Szeret most is nagyon;
Sugarat érzed ott a messzeségbe,
Mikor lelked felém sóhajj remélve
Az esti alkonyon.

De te szívemben az ényészet
Gyötrelmét hordozod;

Nehéz betegség láncza köt az ágyra,
A fájdalom sötétlő fellegárnya
Borítja homlokod.

S kicsiny szobád minden zugából
Az inség néz reád,
Éttől népes agyadnak lázas álma,
Virraszt melletted, hogy végül bezárja
Az élet ajtaját.

Ha most úgy melletted lehetnék,
Mint egykor hajdanán,
Az életszikra benned tán kigyúlna
Ha fejemet, ágyadra leborulva,
Kebledre hajtánám.

Távol vagyok s a kínzó kétség
Van egyedül velem ...
Nem is tudom, kitől, csak egyre kérem:
Az én édes kicsinyke feleségem
Örízze meg nekem ...

* Jaksity György, kinek mai számunkban három költeményét mutatjuk be magyar fordításban, a szerbek egyik legkedveltebb és legjelesebb lyrai költője. Magyarországi származású: a torontál-megyei Szerb-Czernyan született 1832-ben. Szegeden a piaristáknál kezdte gimnáziumi tanulmányait, ezután a temesvári rajziskola, majd Maros-toni pesti iskolájának tanítványává. Pestről Bécsbe ment a itt megismerkedett Zmaj Jovanovic Jovánna, a szerbek ma is élő legjelesebb költőjével, a kinek zubbentása behatóbban kezdett foglalkozni a nagy nyugati nemzetek költészetével. Jovanovic ismertette meg vele Petőfit is, a kinek hatása alatt maga is verseket kezdett írni. Sokat hányódott, vetődött, sok nyomort szenvedett, kalugyer (szerb barát) is volt, de a zárásban nem birt megmaradni. Élete végén a belgrádi állami nyomda korrekтора volt. 1878-ban meghalt java férfikorában. Főképp mint lyrai költő aratott sikereket, de számos elbeszélő költeményt és balladát, valamint három színdarabot is írt, melyekben azonban szintén tulnyomó a lyrai elem. Érzésének heve, fogékony kedélye, képzeletének élénksége, leírásainak színesége szerezték meg neki népe körében a költői hírnevet. Többnyire szomorú, szinte pesszimista verseket írt, de hazafias érzésének is több lendületes költeményben adott hangot.

A Magyar írók élete és munkái című nagy életrajzgyűjteményből, melyet a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából Szinyeyi József, kir. tanácsos, az Akadémia levelező tagja s a Nemzeti Múzeum hírlap-könyvtárának igazgató-őre készít, megjelent a 77. füzet (IX. kötet 4. füzet), mely a *Mysz és Nagy* nevek közé eső 215 írónak életrajzát foglalja magában. Az eddig megjelent 77 füzetben 16,347 írónak életrajza és munkáinak jegyzéke van felsorolva. A munka Hornyánszky Viktor könyvkiadó kiadásában jelenik meg és egyes füzet ára egy korona.

Kögyelet forrása. A Pesti «Chevra Kadisa» megbízásából Halász Nátán pesti izraelita leányiskola igazgató egy vastos, szép kiállítású könyvben sulyos betegeket körül, tetemetek és gyászszertartásokon mondanó imákat, könyörgéseket és főházerakat gyűjtött össze, részint magyar, részint héber nyelveket; az utóbbiak alatt olvasható magyar fordításuk is.

Olasz földön. Jánossy Gábor egy 242 lapos kötetben megírta olaszországi útján nyert benyomásait. Olaszországról annyi sokat írtak már, hogy nagyon nehéz újat és érdekeset írni róla; e kötet szerzője fogékony lélekkel látta az olasz természet és művészet szépségeit s a mit látott, élénken tudja leírni. A csinos kiállítású kötet Szombathelyen a szerző saját kiadásában jelent meg; ára 3 korona.

Tengerészeti szótár. A Tud. Akadémia Reményi Antal birta meg oly magyar tengerészeti szótár készítésével, a mely minden idevonatkozó szak kifejezés értelmezését és összes vonatkozását magában foglalja.

Kelety Gusztáv és Tahi Antal képeinek kiállítása a Műcsarnokban. Kelety Gusztáv és Tahi Antal művészi hagyatékai a Műcsarnok négy nagy termét töltik be. A tárlat csak február 2-ikáig tart.

A megnyitásra, január 28-ikán délbem megjelent Wallacs Gyula közoktatási miniszter, Zeilinszky Mihály államtitkárral s K. Lippich Elek osztálytanácsossal. A Képzőművészeti Társulat részéről Benkő Kálmán igazgató, Ambrozovics Dezso titkár, Telepy Károly, Paúr Géza műtárnok, s Ujvári Ignác és Nádler Róbert, a kiállítás rendezői fogadták. Wallacs miniszter kijelentette, hogy örömmel jelent meg a kiállításon, mely két olyan művész hagyatékát foglalja magában, a kiket személyesen

FERID BASA, AZ ÚJ TÖRÖK NAGYVEZÉR.

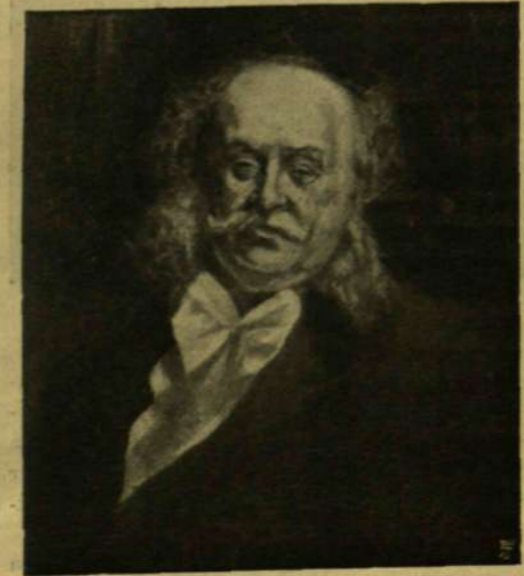
ismert és nagybecsült. Szemléje befejeztével nagy elismeréssel nyilatkozott a tárlat magas művészi színvonaláról és gazdagságáról. A kiállítást tömegesen látogtja a közönség és mindjárt az első napokon számos kép elkelt.

Magyar színművek Bécsben. Idegen színpadon nagy ritkaság, ha magyar művet játszanak vagy énekelnek. Bécsben most egyszerre két magyar színmű előadására készülnek a Deutsches Volkstheaterben. Gárdonyi Gézának «A bor» című népies vígjátéka február 14-én kerül ott színpadra. Az öltözetek a Nemzeti Színház viseletei után készülnek. A másik darab, melyet február 21-ikére tűztek ki, Molnár Ferencnek a Vígyszínházból ismeretes boházata, «A Doktor úr». A Volkstheaterben «Der Einbrecher» (A betörő) ezímen adják.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia január 26-án Eötvös Loránd báró elnöklésével összes ülést tartott.

Először maga az elnök, báró Eötvös emlékezett meg a kolozsvári Bolyai-ünnepről, melyen az Akadémiát a Bolyai-ünnep képviselte. Szily Kálmán főtitkár ezután bejelentette Kunec Ignác kolozsvári egyetem tanár, levelező tag és Bertrand Sándor párisi híres régész kultig államtitkár, melyen az Akadémia ügyrendjébe a Bolyai-jutalom szövegét. E szerint az 1905. esztendőtlől kezdve öt évenként egy nemzetközi bizottság, a melyben az Akadémia harmadik osztálya két taggal képviselteti magát, tíz-éves koronával jutalmazza az öt évi időközben bárhol, bármi nyelven megjelent legkiválóbb matematikai munkát. A jutalmat Budapesten döntik el; a külföldi tagok utóköltésűl ezer korona tiszteletdíjat kapnak. A Gródel-jutalomra, a melyért a ki-vándorlásról írt munkák pályáznak, tizenöt; a *Wahrmann-díjra* tizenegy, a *Forster* János-díjra hat, a *Semsey-jutalomra* hét pályamunka érkezett. A Semsey Andor által kitűzött pályadíjak közül a következőkre érkeztek be dolgozatok: földrajz, magyar nyelv, Magyarország flórája, nemzetgazdaság, mineralógia, magyar történet és irodalomtörténet. Nem érkezett pályamunka a geológiára, az archeológiára s az állattanra. Zárt ülést is tartottak, melyen a főtitkár jelentését tudomásúl vették, a mely

BLOWITZ HENRIK.

szerint az Akadémia vagyona 1902. évi december 31-én 5,658,141 koronát tett. Az összes bevétel az idénre 406,978 koronában, a kiadások 403,976 koronában vannak megállapítva.

A Kisfaludy-Társaság január 28-ikán nagy érdeklődés közt tartotta havi felolvasó ülését Beöthy Zsolt elnöklés alatt.

Vargha Gyula főtitkár a társaság fájalmát fejezte ki munkás tagjának, Bartók Lajosnak elhunyt fia fölött. Jelentette, hogy gróf Andrássy Dénes 400 koronával az alapítók közé lépett. Ezután Fiók Károly, a műfordításáért tavaly megválasztott tag tartotta székfoglalóját, ismertetvén a híres ind eposz, a «Ramajana» második könyvét s felolvasván abból a saját fordításában a 63-ik és 64-ik éneket. A felolvasás után Beöthy Zsolt elnök elismerő szavak kíséretében átnyújtotta Fiók Károlynak a társaság tagsági oklevelét, buzdította őt, hogy indológiai tanulmányainak költői értékesítését a megkezdett úton folytassa. Pékár Gyula «Mátyás király» című regényes drámájának első felvonását olvastatta. A dráma előjátékkal kezdődik, a mely Matyás szerelmét adja elő Borbálával és Korvin János születését. A dráma maga tizenhat évvel utóbb játszik, a mikor Matyás király már tíz év óta el házasságban Beatrix-szal, a nápolyi királyleánnyal, de azért most is a boroszlói hajadont, Borbált szereti. A dráma eseményei Matyás és Beatrix körül csoportosulnak. A felolvasó ülés után zárt ülés volt, a melyen a főtitkár bejelentette, hogy a társaságban az idén három rendes és egy levelező tagsági helyet töltene be, egyúttal bemutatja a beérkezett ajánlásokat. Ajánlja annak rendes tagul: Gárdonyi Géza, Ferenczy Zoltán, Fraknói Vilmos és Nemesy László; levelező tagnak dr. Kont Ignác, a magyar nyelv tanára a párisi egyetemen. Egyúttal elhatározta, hogy a nagygyűlést követő lakomán a Gyulai-szertelg kezében Hegedüs István fogja felújítani Pétezy István emlékeztét.

A Természettudományi Társulat tagjai január 29-ikén 63-ik közgyűlésre gyűltek össze. A természettudományok népszerűsítésében oly nevezetes érdemeket szerzett társulat folytonos gyarapodásáról szólt minden jelentés. A közgyűlésen adták ki először a Szily-érmet, mely 30 tiszoronás súlyú s a társaság 1899-ben alapította utolsó harminczéves korszakának emlékeztetőre, melyben elnökének, Szily Kálmánnak vezetése alatt a társulat megerősödött és virágzásra jutott. A Szily-jutalmat három évenként adják ki a természettudományok népszerűsítésén szerzett érdemekért. Az első aranyérmet Szily Kálmánnak ítéltek oda.

Wartha Vincze elnök megnyitó beszéde a természettudományok rohamos fejlődéséről szólt. A múlt század végét és a jelen század elejét — mondá — a természettudományok rohamos fejlődése jellemzi. Valóban bámulatos, hogy mily gyors egymásutánban következnek a kémia, fizika, fiziológia és egyéb természettudományok leghasznosabb felfedezései. És mindezen törekvések czélja az emberi jólét emelése. A társulat azzal, hogy a tudomány eredményeit népszerű modorban a közönségnek bemutatja, hazafiai kötelességet is végez; mert alkalom ad népünknek, hogy az új vívmányok értékével megismerkedjen, saját maga is felhasználhassa helyeztének javítására. E törekvésekben vezérszerepet jutott a Természettudományi Társulathoz. Pusztorszky József titkár jelentésében örömmel emelt ki, hogy a társulat tagjainak száma immár 8598-ra rúg s köztük 195 nő is van. Felsorolta a társulat folyóiratainak tartalmasságát és évről-évre terjedő olvasottságát. A könyvkiadó-vállalat is szépen működött. Nagy közönsége van a társulat-rendezté sorozatos előadásoknak is. Ugyancsak a társulati titkár tett jelentést a Szily-jutalom odaítéléséről. A társulat az érmet és vele járó emlékjutalmat egyhangúlag Szily Kálmánnak ítélte oda. Lényel István pénztárnoki jelentése szerint a társulathoz jelenleg 400,377 korona értékű a vagyona. A könyvtárnoki jelentést Ráth Arnold terjesztette elő. A társulat könyvtára a múlt évben is gyarapodott s a munkák száma 11,740-re emelkedett. Végül megejtették a választásokat. Első titkárnak újból Pusztorszky Józsefet, másodtitkárnak pedig Ajvcsy Aladárt és Csopely Lászlót választották. A kilépő választmányi tagokat újból megválasztották.

A Nemzeti Kaszinó és az Országos Kaszinó közgyűlése. E két előkelő társaság rendszert egy napon tartja évi közgyűlést. Január 25-ikén ment végbe az ideji közgyűlés, a tagok nagy érdeklődése mellett.

A Nemzeti Kaszinónak ez már 76-ik közgyűlése volt s Beniczky Ferenc pestmegyei főispán elnöklés alatt tartották. Az évi jelentés szerint a tagok száma 697. A könyvtár 22,407 kötetből áll s fejlesztésére a múlt évben 3979 koronát fordítottak. Hazai és külföldi hírlapokra 5563 koronát adták ki. Az ideji költségvetést 309,545 korona bevétellel és 256,020 korona kiadással hagyta helybe a közgyűlés.

A Széchenyi-lakomát február elsejére tűzték ki. Az ünnepi beszédet gróf Mailáth József mondta.
Az Országos Kaszinó közgyűlésén báró Dániel Ernő elnökölt. Jelen volt 250 tag. Az évi költségvetést elfogadták. Este társasvacsera volt, melyen báró Dániel Ernő emelt először poharat a kaszinó társadalmi hivatásáról szólóan, a kaszinó igazgatóit, Wekerle Sándort és Gulner Gyula államtitkárt életette. Wekerle válaszul, örömet fejezte ki, hogy a kaszinó erős társadalmi tényezővé fejlődött. Az erők, a melyek a közéletet mozgatják, a társadalomban gyökereznek. Arra kell törekednünk, — mondá — hogy ez a kaszinó legyen a nemes törekvéseknek, a fenköltöbb és emelkedettebb irányoknak és kényszerítő menő tisztességnek melegágya. A kaszinó ezen emelkedett szellemére, ennek megővésére emelte poharát. Gulner Gyula államtitkár felkötöttjében hivatkozva arra, hogy minden közgyűlés a kaszinó előhaladásáról tesz tanúságot, báró Dániel Ernőt, a mai közgyűlés elnökét életette. Számos felkötött hangzott még el a kaszinó igazgatóira.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapesten. A király február 4-ikén délután érkezik Bécsből Budapestre. Husz udvari fogatot s mintegy 70 lovat indítottak útnak a királyi palotába. Február 7-ikén lesz az udvari bál, a melyen bemutatják Mária Jozefa főhercegnasszony-nak azokat a hölgyeket, a kiket még nem ismer.

Rudolf trónörökös szobra. Az Uránia Magyar Tudományos Egyesület tudvaleölve mozgalmat indított, hogy Budapest tereit, első sorban a Városliget tisztárait kisebb arányú de művészi becsű szobrok ékesítsék. A Rudolf trónörökös kezdeményezésére megindult «Osztrák-Magyar Monarchia» című nagy munka befejezése alkalmából az egyesület fölvetette azt az eszmét, hogy az elhunyt királyfinak a ki annyira ragaszkodott hozzánk magyarokhoz, szobrot állítsanak. A király az egyesületnek megadta az engedélyt a szobor létesítésére s az egyesület a gyűjtést már meg is indította.

A pesti első bölcsőde-egylet jubileuma. Ötven évvel ezelőtt alakult a pesti első bölcsőde-egylet a kisdédek ápolására. Az akkori szomorú időkben a jótékonyág gyakorlásából állott úgyszólván a megengedett nyilvános élet, de arra is vigyáztak. A bölcsőde-egylet alakulása, működése a társadalmi élet egyik főeseménye lett. Gyarapodott és ötven év alatt négy intézetet állított és sok gyermeket, árvaat gondoz. Jubileumát január 26-ikán ülte meg a jőzsefvárosi templom-utcai intézetében. Megjelent Augusztia főhercegnasszony is, az egylet védnökneje.

A megjelentek közt voltak: Wlassics miniszter, Matuska alpolgármester, Apponyi Albertné, Zichy Jánosné, Wenckheim Frigyesné grófnék és sokan mások. Képviselet volt számos fővárosi jótékony egyesület is. Augusztia főhercegnasszonyt a bejártnál Wlassics miniszter és Adler-Bancalári Hedvig elnök fogadták. A főhercegnő legelsőben az intézet házi kápolnájában misét hallgatott, aztán a nagyerembe ment, a hol 200 apró gyermek fogadta. Egy négy esztendő kis leánya rövid üdvözlés kíséretében gyöngyvirág-bokrétát nyújtott át. Az ülés-teremben Novák Lajos az egylet főtitkára ismerette az intézet felszázados történetét. Matuska Alajos alpolgármester a főváros nevében megköszönte az egylet áldásos működését és végre Várady Antal szavalta el az alkalomra írt ódáját. A főhercegnő megtekintette az intézet helyiségeit s tetszésének adott kifejezést.

A két Erkel síremléke. Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter, leiratban hívta föl Máder Rezsőt, az Operaház igazgatóját, hogy Erkel Ferencnek, a legnagyobb magyar zeneszerzőnek és Erkel Sándornak, az Operaház volt érdemes főzeneigazgatójának sírjaira állítandó emlékégyvében mozgalmat kezdjen.

Kutatások a Balaton jegén. Báró Eötvös Loránd, az Akadémia elnöke és Pekár Dezső dr., a tudomány-egyetem fizikai tanársége, elutaztak a Balatonra, a hol földmágnességi mérést végeznek. Báró Eötvös már egy előbbi télen sokáig időzött a Balaton jegén, hogy saját alkotású műszereivel megfigyeléseket tegyen. A befagyott tó hátán fognak lakni s két hordozható sátrat állítottak számukra. A sátrakat petroleum-kályhával fűtik. Az élelmet vitorlás-szánon viszik a kutatók szállására, a mely messze benn van a Balatonban. A jég olvadásáig szándékoznak ott maradni.

A szerzői jog szakértő-bizottsága. Szerzői jogi kérdésekben és peres ügyekben a szakértői véleményt egy bizottság adja, melyet tudósokból, irók-

COQUELIN MINT CYRANO DE BERGERAC.

COQUELIN MINT MASCARILLE A «LES PRÉCIEUSES RIDICULES»-BEN.

COQUELIN.

ból, szerkesztőkből, művészekből, könyvkereskedőből és nyomdászokból a vallás- és közoktatási miniszter nevez ki hatévenként. A hivatalos lap a napokban közölte a mostantól 1908. évi december végéig terjedő hat év tartamára kinevezett bizottság névsorát.

A miniszter a bizottság elnökévé Szily Kálmánt, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárát, alelnökévé Végh János királyi kuriai bírót nevezte ki. A bizottság tagjai lettek: Bellocius Imre, Benczúr Gyula,

Benkő Gyula, Benkő Kálmán, Csiky Kálmán dr., Ellinger Ede, Falk Miksa dr., Festetics Andor gróf, Fittler Kamill, Gyulai Pál dr., Hampel József dr., Hauszmann Alajos, Heinrich Gusztáv dr., Herzfeld Viktor, Hoffmann Alfréd, Hoffmann József dr., Hornyánszky Viktor, Horváth Lajos, Hubay Jenő, Kenedi Géza dr., Kogutovics Manó, Lőczy Lajos dr., Mihailovics Ödön, Molnár Viktor, Nagy Ferenc dr., Nagy Miklós, Pasteiner Gyula dr., Rauscher Lajos, Rákosi Jenő, Sebostyén Gyula, Somló Sándor, Székely Bertalan, Szaracsányi Miklós dr., Váradi Antal dr., Vécsey Tamás dr., Végh Artúr, Vizváry Gyula, Wartha Vince dr. A bizottság jegyző tisztét továbbra is legifjabb Szász Károly dr. miniszteri osztálytanácsos viseli.

A Csorba-tó. A Tátra egyik legszebb és legregényesebb vidékét, a Csorba-tavat és környékét a földmívelési miniszterium bérbe adta a Nemzetközi Hálókocsi-Társaságnak, ötven évre, a hozzátartozó összes épületekkel. Azonkívül az államvasutak igazgatósága a Nemzetközi Hálókocsi-Társasággal fennállott szerződést az évtől kezdve harmincz évre meghosszabbította. A társaság részt vesz az idegenforgalom emelését célzó részvénytársaságban is és kezelni fogja úgy a csorba-tóit, valamint a tátralomniczi összes szállodákat. A társaság azon kötelezettséggel írta alá a szerződéseket, hogy az ötven évi bérlet ideje alatt három millió korona befektetést és építkezést eszközöl Csorba-tónál és Tátralomniczon. Ez a befektetés a bérlet lejártá után az állam tulajdonába megy át.

Biró Lajos afrikai útja. Biró Lajos tudós hazánk fia, a ki nemrég tért vissza új-guineai kutató-útjáról, újabb keleti útra indul. A tél beállta óta ugyanis folyton gége- és tüdőhurutban szenved, a mi szinte természetes a mi éghajlatunk alatt oly embernél, a ki hat esztendeig tropikus földön élt. Biró, hogy bajától szabaduljon, Tuniszba, majd Afrika belsejébe megy, a hol folytatni fogja tudományos gyűjtéseit és kutatásait. Wlassics közoktatásiügyi miniszter, a ki nemzeti múzeumi őri fizetést biztosított Birónak, ebben az új útjában is támogatja.

Czégtáblák és kirakatok. A kereskedések czégtáblái és kirakatai egyre nagyobb művészi gondban részesülnek. Festészet, szobrászat, műipar, díszítő művészet, leleményesség és izlés foglalkoznak az üzletek külsejének feltűnő és vonzó elrendezésén. A magyar kereskedelmi alkalmazottak országos egyesülete most czégtábla-kiállítás és kirakat-versenyt tervez Budapesten, a külföldi kiállítások mintájára. A jövedelmet a kereskedelmi alkalmazottak egyesületének céljaira fordítják.

Az olasz műemlékek az utóbbi időben sok pusztulás érte. Nemcsak a velencei campanile, hanem egyéb építkezési emlékek is összerokdáltak. A velencei doge-palota veszedelmes repedéseket mutat, úgy, hogy Tintoretto «Utolsó itélete», a mely a világ legnagyobb vászonfestménye, vesztélyben forog. A képet leveszik a palota tanácsstermék faláról és alapos restaurálás után más helyen fogják elhelyezni. Tekintve a kép óriási terjedelmét, rendkívüli intézkedések szükségesek az áthelyezésre. Másik veszedelme az olaszországi műemlékeknek, hogy sokat kiesempészenek közülök a külföldre, noha ezt törvény tiltja. Az olasz kultuszminiszter tehát újabb erőlyes rendeletet adott ki a műemlékek meg nem engedett eladása dolgában. Bármely régiség, műtárgy, régi kézirat és nagybecsű nyomtatvány eladását 10,000 líráig terjedhető pénzbírsággal büntetik.

Martinique-sziget tűzhányója. A Kis-Antillák szigetén a múlt év tavasza óta a vulkánok kitérőse mindegyre megújul. A Martinique-sziget tűzhányója, a Mont-Pelée, mely elpusztította St. Pierre városát, napok óta újra fenyegetőn háborog. Jan. 26-ikán mikor az «Esk» nevű angol hajó ki akart kötni a szigeten, hogy 400 utasa megtekinthesse St. Pierre romjait, a Mont-Pelée kétszázötven méternyi, újonnan képződött csúsa óriási dördüléssel alázuhan. Az ég egészen elsötétült és fojtó kénsszag töltötte be a levegőt. Az utasok közül már kétszáz a parton volt a zuhanás pillanatában és ezek között iszonyu zavar keletkezett. Szerencsére valamennyinek sikerült ismét a hajóra jutni.

Pomeji emlék egy községi választásról. Pompejben az ásátásokat egyre folytatják. Legutóbb egy egész magasságában megmaradt kőfal került elő a földrétegek alól. Nagyon érdekes, graffitált rott hirdetések vannak és pedig választási felhívások valami Lucretius Fronto nevű jelölt érdekében, a kit polgártársai az acél tisztásra ajánltak. A választás napja is meg van jelölve a felhívásban, a választás azonban elmaradt, mert éppen egy héttel a kitűzött nap előtt tetteme el a Vezuv hamutömege Pompej és testvérvárosát, Herculaneumot.

Az ifjúkori vagy fejlődési korban a táplálkozás különös figyelmet igényel. Az ételek bőségesek és táplálók, mindazonáltal könnyen emészthetőek és lehetőleg fűszertelenek legyenek. Segédanyagokként gyengekedő, sápkóros és vérszegény gyermekek erőteljes táplálására, továbbá gyomorhajosok és lábadozóknak legmelegebben ajánlható a Somatose, mely ily esetekben mindig kitűnőnek bizonyult.

MEZŐHEGYESI CSIKÓS.

GRANADAI RÉSZLET.

TAHI ANTAL MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

HALÁLOZÁSOK.

PLANQUETTE ROBERT, francia zeneszerző, az operette egyik mestere halálát jelentették január 28-ikáról Párisból. Finom, kedves zenéjét nálunk is jól ismerik. A «Kornevillei harangok», a «Rip van Winkle» operettek is az ő kellemes zenéjével váltak oly népszerűvé.

KUNCZ IGNÁCZ, a kolozsvári egyetemen a politika rendes tanára, a Tud. Akadémia tagja, elhunyt jan. 25-ikén Kolozsvárt. Több jogtudományi munkát írt, melyek közül a legkiválóbb «A nemzeti állam» című. A jeles tanár Rédén Veszprémmegyében született, 1841-ben. A jogot a budapesti egyetemen hallgatta. Előbb a pécsi jogi liceum, majd a győri, később a pozsonyi királyi jogakadémia tanára, 1893 óta a kolozsvári egyetem tanára volt.

PELLET JÓZSEF, biduai ezimzetes püspök, pápai tb. káplán, volt budapesti szemináriumi aligazgató, esztergomi predátus és kanonok, Esztergomban január 29-ikén 80 éves korában meghalt. Pellet 57 évig volt pap és 15 évig kanonok.

GAJZÁGÓ MANÓ, kir. ítélő táblai bíró, a magyar bírói kar egyik kiváló képzettségű tagja, elhunyt január 24-ikén Budapesten. Özvegye, három fia és kiterjedt előkelő rokonság gyászolja.

VIDONYI JÓZSEF, posta- és táviró-főtiszt elhunyt Ungváron 57 éves korában, 32-ik szolgálati évében. Kiváló szeretettel foglalkozott a természeti jelenségekkel, különösen az állat- és növényvilág körében tett sok érdekes megfigyelést. És a mit látott, tapasztalt, azt vonzónan le is tudta írni, a mint ezt számos, a lapokban megjelent dolgozata bizonyítják. A «Vasárnapi Ujság»-ba éveken át írt természetrajzi közleményeket.

Elhunytak még a közlekedési napokban: Dr. BAKONYVÁRY JÁNOS ILDEPÖZ, bölcslelettudor, főgimnáziumi tanár, sz. Benedekrendi pap Pannonhalmán. — SALY PÁL, ezimzetes kanonok, aranymiséf pap, 80-dik évében Sárkeresztúron. — Id. Nagy F. KÁROLY, a nagy-enyedi Bethlen főtanoda nyug. tanára, életének 87-ik évében, Kaposvárott. — EBENSZPANGER JÁNOS, cz. igazgató, tanítóképző-intézet tanár 58-dik esztendejében Felső-Lövön. — LENGYEL LAJOS, Borsod vármegye tb. főügyésze és a miskolczi ügyvédi kamara titkára 59-ik évében, Miskolcson. — Gróf HEINSINGER EMIL, Szalay Imrénének a Nemzeti Múzeum igazgatójának sőgőre, Grázban. — Id. VOJNIC MATE, 61 éves korában Szabadkán. — RADNICH IMRE, vasútépítési mérnök, régi honvéd-százados, 79 éves korában a fejérmegyei Kálozon. A szabadságharc után Amerikába ment, a hol az ötvenes években beállt a kubai felkelők seregébe, spanyol fogságba jutott s csak amerikai követ közbenjárására becsatották szabadon, a mikor Mexikóban vasútépítéssel foglalkozott; az amerikai szabadságharcra azonban ismét fegyvert adott kezébe és az éjszak-amerikai győztes had-

seregnek kiváló tisztje volt. 1863-ban hazajött Magyarországra s itt mint vasuti mérnök működött haláláig. — PÁL FERENCZ, 48-as honvéd, nyug. tanítóképző-intézet igazgató Kolozsvárt 70 éves korában — Korotói Bodo Gyónax, 48-as honvéd-hadnagy, 84 éves korában Korotón. — RÓKA FERENCZ 48-as honvédtizedes 86 éves korában Csornán. — Nagy MIHÁLY földműves, a ki a szabadságharcban mint honvéd szolgált és tizenegy ütközetben vett részt, 73 éves korában, Szegváron. — Novák FERENCZ fővárosi műépítész és építőmester, ki sokat fáradozott a gellérthegy-i gözsíkó létesítésén, de sikertelenül. — Horváth János földbirtokos, 71 éves korában, Rimaszombath. — HOLLOS KÁROLY, posta-és táviró-főtiszt 68-ik évében Budapesten. — LADÁNYI LÁSZLÓ pestmegyei nyug. főszolgabíró, Irsán. — MEDNYÁNSZKY Ede földbirtokos, Hevesmegye törvényhatósági bizottsági tagja 83 éves korában, Gy.-Halmaj községben. — Dr. STEINER MÁRTON orvos, 74 éves korában, Vácson. Sajó Aladár hírlapíró édes atyját vesztette az elhunytban. — Szász Ákos székeskeresztúri járásbírósi aljegyző 29 éves korában, Székelykeresztúron. — MAYER JÁNOS zenetanár 74 éves korában, Münchenben. Az elhunytban Szendrői Lajosné, az Operaház művésznének felesége édesatyját gyászolja. — DÖRNER MIHÁLY, gyárvezető, 72-ik évében Budapesten. — Szentpéteri ANDRÁSI NORBERT nyug. cz. és kir. alezredes, Haynau egykori hadsegéde, Pozsonyban, 92 éves korában. Százézer koronát hagyott pozsonyi közszékolra.

ÖZV. LÉNÁRT MÁRTÉNÉ, néhai Lénárt Máté főispán özvegye 79 éves korában Szabadkán. — ÖZV. CSAKÉ GyÖRGYÉNÉ, szül. Ravasz Anna, 75-ik évében Győrött. — SZOKOLCZY MIHÁLYNÉ, szül. Meiszinger Mária 48-as honvédtörzsgy. özvegye 70 éves korában Kolozsváron. — RÉDEKY ALJOSNÉ, szül. Vass Erzsébet, 73 éves korában, Budapesten. — SAS-URUSKI ILA, Sas-Uszki Alajos nyug. m. kir. pénzügyőri felügyelő és neje, Orosz Mária 21 éves leánya Pozsonyban. — KRÁZSÓF VIKTORNÉ, szül. Horánszky Gizella, 30 éves korában Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

Kassa, Cz. I. A Marconi-féle drót nélküli távirat-zásnak máris van gyakorlati haszna: a tengeren járó hajók, ha fel vannak szerelve Marconi-féle készülékekkel, összeköttetést tarthatnak fel egymással és a szárazföldi állomásokkal. A Cunard angol hajóztársaság már föl is szerelte az Atlanti-tengeren járó nagy gőzhajóit Marconi-féle készülékekkel. Angolország és Amerika partjai közt pedig állandó állomások vannak drót nélküli táviratozásra. Az eredmény nagyon érdekes. A «Campania» nevű gőzös például január 17-én elindult Liverpoolból délután négy és fél órakor s egész este hat óráig táviratok váltása útján folytonos érintkezésben maradt ugyanazon társaság «Ivernia» hajójával, a mely a liverpooli kikötésben vesztegelt. Hét és nyolcz óra közt táviratokat váltott az «Umbria» gőzessel, a mely Amerikából jött hazafelé s épen a mersey-i csator-

nában volt. Fél kilenctől hajnali három óráig a «Campania» a holyhead-i és rossere-i szárazföldi állomásokkal volt folytonos távirati összeköttetésben, azután Queenstown-t érintette a 18-án déli 11 óra 15 perczkor tovább indult, miattal folytonosan jöttetek a táviratok egész este öt óráig közte és az orokhaveni-, hollandiai állomás közt. Utja további részén csakhamar megkezdődött a távirati érintkezés közte és az amerikai szárazföldi állomások közt. A «Campania» tehát egész amerikai útján csak két napig járt elszigetelve, a nélkül, hogy hirt adhatott volna magáról, az oceánnon.

ARAD, L. L. A magyar bort már régi időkben is nagyban szállították ki külföldre. Többek közt a pozsonyi 1457-iki harminczadkönyv adataiból kitűnik, hogy ezen évben csak Pozsonyból 5000 hektoliter bort vittek ki a csehek és morvák s hoztak érte posztót, olajat és horingot. A hegyaljai borok legnagyobb részét Lengyelországba szállították.

A búbiás ékszer. Elbeszélés. A meséje valószínűtlen, azonban az egész gyönyörű van megírva. Múlt jelen és jövő. Ne kérdjed. Mikoron meg. Elmerengés stb. Csak szó, szó, csupa szó, a mit ír. Szavainak zavaros hullámában alig látni egy virágot: költőibb ötletet, frissebb fordulatot. Az ember elfárad, a míg egy-egy versének végrére jut. Elnyújtottsága mellett oly homályos is, hogy alig lehet egyik-másik versének értelmét venni.

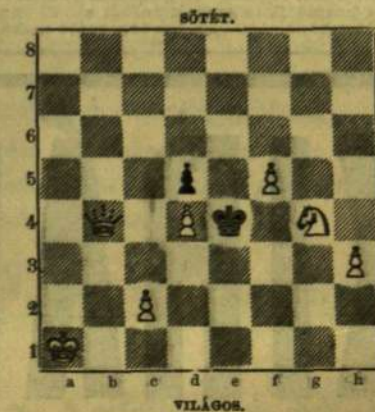
Dalok I. II. (Szőke kis lány, stb.) A magyaros formával elég ügyesen bánt, de a mit megír, létszerű szerelmi ömlengés a népies költészet nagyon is alkoptott frázisaival.

Ha caordultig áll már a sorleg, stb. Az apró dalokból ép azok a tulajdonságok hiányoznak, melyek e műfaj lényegét teszik. Nincs bennük érzés, szin, frissesség, fordulatosság, a nyelv és verselés dallamos bája. Ha többi versei se jobbak, kár lenne kötetbe összegyűjteni a nyilvánosság elé vinni.

Nem közölhetők: A kivándorolt. A hazatért vándor.

SAKKJÁTÉK.

2312. számú feladvány. Gérecz Károly-tól.

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

URANS-KÉK

Ruhamosáshoz a legjobb kékitőszér.
Mindenütt kapható.
Hochsinger Testvérek
vegyészeti gyára
Budapest, VI., Rózsa-utca 85.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női bájok egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarló-nak. Ennek fogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényszeríthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratió-féle PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pilulák a leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak csontudorodásait elsimítják és a kebel izmóinak egyáltalában diszkrét testességet kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a tápláléknak plasztikai anyagokká való alakulását elősegíti, mely utóbbiak a melltájban megállapodnak. Az egy-

szer elért eredmény rendszerint minden különös ápolás nélkül megmarad. **Ratió-féle Pilules orientales** elevevit hatása által azonnal üdöbb lesz az arcbőr, szépséve az arcvonások és megújítja a nő egész lényét. E pilulákat mindenki beveheti; a fejlődésben levő fiatal lény ép úgy, mint a teljesen kifejlesztett asszony. Tehát semmi esetre sem lehetnek a legkevésbé az egészségre ártalmasak. (Törvényesen védve.)
A körülbírlt két hónapig tartó gyógyfolyamat könnyű betartani, a megszokott életmód, legcsöklyebb változtatása nélkül. Ara egy doboznak használati utasítással együtt K 6-45, utánvetel K 6-75. (Szétküldés litokartás mellett.) Mindazon dobozok visszautasítandók, melyeken a gyáros bélyege nincs és melyeken nem áll a következő lakászám: **J. RATIE, Pharmicien, 5, Passage Verdau, Paris.** Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, **Török József** gyógyszer. Király-u. 12.

Szépség!

Az összes szépítőszereket fölülmulja a

Sirène-Crème.

Ártalmatlan szer szepítő, májfolt, bőrhámlás, pör-senés, pattanás, bőrtakák, az arcbőr vörössége, rovarok csípése és általában a bőr minden fájdal-mafalma ellen; a ráncokat elsimítja. Tégely 3 korona. Hozzá a **Sirène-Poudre** fehér, rózsás és krémé színben 3 korona és a **Sirène-Crème-szappan** 1 db 1 korona 20 fillér, egy doboz 3 db 3 korona.
Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszer-tára Király-utca 12 és

Luett Sándor illatsze-résznél. IV., Váci-utca 9. **Egészség!**

Kapható minden gyógyszer-tárban. 9693

SZŐLŐOLTVÁNYOK

szokvány minőségben és európai nemes, gyökerez és sima vesszők mélyen le-szállított áron. Oltványok ezere 90-100 ft. Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegyfajokból, fajtáztán, teljes jótá-lással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felel, úgy az oda- és visszaszállítási költséget, valamint a megren-delő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki ebbeli szükségletét az én költségemen házához szállította tekintheti meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia csemeték és magvak. Örökös töltés, igen gyorsan fejlődő szőlőnyelv. Ez az egye-düli, melyből oly örökös kerítés szerelhető pár év alatt, rend-kívül csekély kiadásal, melyen nem hogy ember, de semmiféle állat, meg az apró nyulak sem hatolhatnak át, úgy hogy a bekerített részek teljesen károsok zárhatók. Minden rende-léshez rajokkal ellátott útkezelési és kezelési utasítás mellékeltek. Róvidebb tájékoztatás végett szíves felemlyomatú díszes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül egy oly könyvet kap-ezzel, ki számít egy levelezőlapon tudálja, mely nincsen az a ház vagy család, a hol annak tartalmát hasznosra ne fordít-sának, városban, falun, puszán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is érdekében áll, kik rendelni semmit sem akarnak, mert benne számos oly költemények foglaltak, melyek mindenkinek nagy szórakozást tesznek.

Díocsemeték.

Csem: **Bernelléki Elő Szőlőoltvány-Telep**, Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid. 9727

Rozsnyay Mátyas chininezukorkája iztelen chininből.

Legjobb szer láz, váltó-láz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek. **Láz ellen! Nem keserű!** Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Törvényesen védve **Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyay Mátyas névalírása olvasható.** Utánszaktól óvakodjunk

Főraktár: Budapest **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer-tárban, valamint minden gyógyszer-tárban. 9626

Továbbá **Rozsnyay Mátyas** gyógyszer-tárban, a készítőnél: **Arad, Szabadság-tér.**

5 koronaért

küldök 1/2 kgr., 50 darab, a sajtolásnál megsérült, finom, enyhe **pipereszappant** rózsá, méz, ibolya, rezeda, jázmin stb. illatu darabokból szépen összeválogatva.

KANN IGNÁCZ

Bécs, II. Lilienbrunn, 17.

Machinenbau. Elektrischechnik. sádkészítés Technikum Limbach (Chemnitz) Hochbau. Maschinen-Laboratorium. 1700gr. tref.

Dr. Lengyel Frigyes nyirfabalzsama

Fülmulhatlan jó hatással bír az arcz-bőr szépítésére. Ezen balzsam megjelenését a majd-nem észrevétlenül választja le a pikkelyeket, mialtal a bőr megszabadul a legtöbb tisztá-lanságtól, mint mindenemű föltétől, bőrtakáktól, sepleptől, orrvörös-ségtől stb. A bőr simává, puhává válik és fehér lesz. Csodahatásnak mondható ezen balzsam hatása a bőr-felület gyors helyreállítására nézve, különösen pedig himlők után. **Egy korsó ára 3 korona. 9814**

Dr. Lengyel benzoé-szappana

a legenyhébb és leghasznosabb bőrgyógyászati szer. **Egy darab ára 1 korona 20 fillér.**

Raktáron az összes nagyobb gyógyszer-tárban.

Főraktár Magyarország részére **Török József** gyógyszer-tára, Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 29.

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN

FRANCIA szabadalom. A szépség útka, ideális illattal feltellettül tartós, egészséges és diszkrét. A **Germandrée** az arcbőrnek egészséges és üdű színt ad. **1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 49, Rue Vivienne, PARIS.** Kapható Török József gyógyszer-tárban Budapest.

Ha őszül a haja, használja a „Stella“-vizet

(Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza

Uvege 2 korona.

Zoltán Béla gyógyszer-tárban

5 cs. és k. fensége József főherceg udv. szállítója, Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér sarkán. 9484

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor

Etrondi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban van évtágy — hiány s rossz emésztésnél, a tej javítására és a tehének tejlöképességének lo-kozására, csontörseknél. — 1/2 doboz ára 1 korona 40 fillér, 1/2 do-boz 70 fillér. Csak a lenni védjeggyel valódi. Kapható minden gyógyszer-tárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: **Kwizda Ferenc János**, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár lejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Kornau-burg, Bécs mellett.

Magyarországi főraktár **Török József** gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. 6496

VASÁRNAPI UJSÁG

6. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, FEBRUÁR 8.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) együtt egész évre **24** korona, félévre **12** * Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre **16** korona, félévre **8** * A **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) egész évre **10** korona, félévre **5** * Külföldi előfizetőkhez a postaiilag meghatározott viteldíj is eszolandó.

GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNÉ.

1818-1903.

SZOKATLANUL magas életkort érve hunyt el a legnemesebb és legtiszteltebb főúri asz-szonyok egyike, gróf Károlyi Györgyné, január 30-ikán este. Alakját az egész nemzet közbecsülése környezte honleányi erényei miatt, melyeket oly időben tanusított, a mikor ez veszedelemmel járt s melyek azután sem szün-tek meg soha lángolni. Születése, vagyona előnyeit nemesen használta fel, példát adva mindig a haza szeretetében, minden nemzeti ügy iránti áldozatkészségben.

Gróf Károlyi Györgyné, **Zichy** Karolina grófnő 1818 november 8-án született Pozsony-ban, mint gróf Zichy Károly leánya gróf Batthyány Antóniával kötött házasságából. Ő és nővére, Antónia grófnő, szemefénye vol-tak a harminczes évekbeli pesti magyar érzesű társaságnak, nemcsak szépségük, hanem lelkes hazafiságuk miatt is. Karolina grófnőt gróf Károlyi György, Széchenyi benső barátja s az Akadémia alapításánál utána a legelső adakozó, vette nőül 1836 május 18-ikán, míg nővérének férje gróf Batthyány Lajos lett, a ki akkor a főrendiházi ellenzék vezére volt. A két grófnő kivette a részét a küzdelmes idők minden hazafias mozgalmából s különösen az úri társadalom magyaros szellemének ápolásá-ban volt nagy szerepük. Estélyeiken csak a magyar érzesű mágnások vehettek részt s ez időben, mikor a főúri körök vajmi kevésse látogatták a Nemzeti Színházat, ők szinte tűn-tetőleg ott voltak minden este, a mikor csak lehetett. Nagy buzgalmat fejtettek ki a hazai ipar fölvirágoztatása érdekében a negyvenes évekből megindult védegyeleti mozgalmakban. Oly nagy volt a népszerűségük, hogy az ifjú-ság és a hazafias pesti polgárság 1844-ben fáklásmenettel tisztelte meg őket. A két grófnő az egyetem-utcazi Károlyi-palota erkélyéről fogadta a lelkes tiszteletnyilvánításokat. Petőfi is, a kiből pedig ez időtájt már teljes mér-tékben élt a forradalmi demokrata gondolko-zás, annyira fellelkesült irántuk, hogy költe-ményben ünnepelte őket. E költemény címe «Batthyány és Károlyi grófnők» s a költő töb-bek közt így szól benne:

Láttátok-e a két tündérvirágot?
Borús hazánknak két sarkcsillagát?
Evezhatsz bátran, nemzetem hajója!
Nem veszthet az ezélt, a ki ilyet lát.

Én láttam, láttam! Megmutatta őket Szent vágyaimnak a szövetelmény: Hanem mi volt a fény a lánghoz képest, Mely akkor égett keblem belsején.

Ott álltak ők, mint égi jelenések; Szokatlan köztünk ilyen látomány; Hahogy sokáig néztem volna őket: Szemfényemet vesztettem volna tán.

Gróf Károlyi Györgyné hazafias érzése azon-ban a legszebben az 1848/49-iki napokban ra-gyogott. A szabadságharc kezdetekor nagy összegekkel járult hozzá a honvédsereg szer-vezéséhez. A negyvenkilencediki kemény tél-

ben, mikor a honvédek a Gellért-hegy déli lejtőjén sánctól hánytak, a grófné és nővére nemzeti szín pántlikás egyszerű magyar ruhá-ban talicskálták a fagyos földet.

1849 január 5-ikén, mikor Windischgrätz bevonult a fővárosba, Jellacsics kijelentette, hogy ő a Károlyi-palotában akar lakni. El is helyezkedett a bán kíséretével a palotában, úgy hogy magának a grófi családnak is alig maradt benne hely. Ezenfelül a horvát katonák kimé-letlen magaviseletükkel is sok kellemetlensé-get okoztak. A grófi palotában fogták el gróf Szapáry Antal s 40 fegyverrel kíséretetve vit-ték vizsgálati fogságba. E komor napokban,

A 80-as évekből való fénykép után. GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNÉ.